

lev

LEV BLADET NR. 1. FEBRUAR 2016

Empatisk sygehus
 Afd. for god tid
 Særlige behov
 Rettidig omsorg
 Patienter med multiple
 handicap
 Skadeklinik

Patienter med udviklingshæmning udfordrer vanerne

Landsforeningen
LEV

UDVIKLING FOR UDVIKLINGSHÆMMEDE

FOKUS

8

Ændring af servicelov genopstår

LÆS OGSÅ

22

Lavuk Entertainment - Et særligt eventbureau

Hvorfor nøjes med det næstbedste?

Mulighed for STU
En dagligdag sammen med syv ligesindede
Interessante og kompetencegivende moduler

LÆRESTEDET
MIKKELSHØJ
HÅNDEN PÅ HJERTET

www.mikkelshoj.dk

Alle mennesker
kan
udvikle sig

Ny kursusår sæson starter til september!

Vil du lære nyt og have nye kompetencer?

På JAC tilbyder vi læringsforløb og kurser som en del af alle vores beskyttede værkstedstilbud samt aktivitets- og samværstilbud, der kan give dig nye muligheder i livet.

Vi har også støttet beskæftigelse, STU, afklaringsforløb og jobformidling til dig med særlige behov.

Vi har samlet alle vores læringsforløb, kurser og tilbud i et katalog, som du kan rekvirere på tlf.: 4528 0528 eller se på vores hjemmeside www.jacinfo.dk.

Sandtoften 3-7 · 2820 Gentofte
www.facebook.com/jobaktivitetscenteret

JOB- & AKTIVITETSCENTERET

I REHABILER OG BUSSE A/S HAR VI MERE END **25 ÅRS ERFARING** I AT SÆLGE BUSSE TIL INSTITUTIONER, PLEJEHJEM OG HANDICAPPEDE

VORES MÅLSÆTNING: At arbejde i løsninger med den bedste lokale service.

His Rehabiliter og Busser A/S fortsætter udviklingen af det gode koncept. Et koncept hvor vi er komplette. Vi tror på, at den største tryghed opnås, ved at de som chauffør kan få alt det de har brug for ét sted. Som en del af Autoløsnet Vestergaard A/S, kan vi i Rehabiliter og Busser A/S hjælpe med, at dit transportmiddel ikke bliver en del af de udfordringer din hverdag måtte have.

ACTIVNET VESTERGAARD A/S, REHABILITER
www.rehabiliterogbusser.dk

Autoløsnet
VESTERGAARD
www.vestergaard.dk

vola

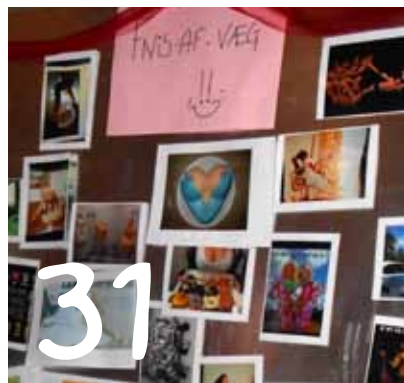

VOLA A/S
Lunavej 2
DK-8700 Horsens
Tel.: +45 7023 5500
Fax +45 7023 5511

Pakhus 48
Klubensvej 22
DK-2150 Nordhavn
Tel.: +45 7022 4570

sales@vola.dk
www.vola.com

indhold

- 4 Ny distribution af LEV Bladet**
- 5 Leder** – Historiens lære
- 6 Et forslag blev trukket tilbage – Ændring af serviceloven genopstår**
– Reform skal rette op på problemer med retssikkerheden, men metoden vil måske være at fratage borgeren rettigheder
- 12 Patienter med udviklingshæmning udfordrer vanerne**
– Et almindeligt hospitalsbesøg kan blive en stor udfordring for alle parter
- 17 Viva Vivi** – Fra LEV til Bilka via KLAP
- 18 Boligrapport blev adgangsbillet til kommunen**
– Stor boligundersøgelse giver politisk opmærksomhed og kontakt til medlemmerne
- 22 Festen starter her** – Lavuk Entertainment er et eventbureau for og med udviklingshæmmede
- 28 Arbejdsmiljø er også for medarbejdere på beskyttede værksteder**
– Projekt har vist, at der skal rn målrettet indsats til
- 31 'Rejsende sexmesse'** – Seksualvejledere på turné
- 35 Det skrev vi for 64 år siden** – Portræt af en uopdragelig
- 36 Fra oplevelse til kommunikation**
– Ny bog om Alternativ Kommunikation
- 45 HANDI Forsikringservice** – Præmierne holder sig i ro i 2016
- 46 Kort nyt**

NY LEVERING AF LEV BLADET

Fra og med næste LEV-blad, LEV Bladet nr. 2, får du ikke længere bladet leveret af Post Danmark, men af FK Distribution

Det er de meget høje leveringsomkostninger, der er baggrunden for dette skifte. Skiftet betyder, at bladet fremover vil blive udsendt i det omslag, FK Distribution leverer deres reklamer i.

Du vil modtage bladet, hvad enten du har sagt "ja tak" eller "nej tak" til reklamer. Har du sagt "nej tak" til reklamer, vil du dog kun modtage bladet og således ikke også reklamer. Og bladet vil også fremover være med dit navn og adresse på. Men vær opmærksom på, at du får bladet.

Skulle du mod forventning ikke have modtaget bladet senest den 29. marts, kan du sende en mail til info@portopartner.dk, så vil bladet blive eftersendt til dig.

Landsforeningen
LEV

AF SYTTER KRISTENSEN,
LEVS LANDSFÖRMAND

Historiens lære

Naturligvis skal man være varsom med en bombastisk sidestilling af fortidens uværdige og barske behandling af udviklingshæmmede i Åndssvageforsorgen og vores samtid. Selvfølgelig er vi nået langt siden en tid, hvor de fleste udviklingshæmmede var henvist til en hel tilværelse i institutionernes parallel-samfund – nogle gange fastspændt til sengen døgnet 24 timer, alle ugens dage, år efter år. Varsomheden må dog ikke føre til blindhed over for de åbenlyse paralleller, som vi aktuelt er vidner til i et begyndende handicappolitisk kursskifte.

Fra især slutningen af 1960'erne og årtierne frem var der mange, som ydede en formidabel indsats i opgøret med både menneskesyn og praksis i Åndssvageforsorgen. Niels Erik Bank-Mikkelsen stod i spidsen og er siden blevet ikonet for opgøret, men andre bidrog også på afgørende vis: Pårørende i LEV, engagerede ansatte og ledere i forsorgen og anstændige politikere og embedsmænd i stat og senere amter. Opgøret fik fuldkommen afgørende betydning for tusindvis af udviklingshæmmede, dengang og nu – og lagde grunden til de handicappolitiske værdier og principper, som vi længe har taget for givet i forhold til behandlingen af mennesker med udviklingshæmning i Danmark.

Mellem jul og nytår sendte DR-K dokumentaren "De åndssvages historie". En fortælling, der både gav stemme til tre mennesker, som havde levet en stor del af deres tilværelse som anbragte i forsorgen – og til tid-

ligere medarbejdere, som havde været brikker i det system, som var rammen om de anbragtes liv. DR-K havde pænt høje seertal til udsendelserne, hvilket jeg er rigtig glad for. Der er nemlig tale om en del af danmarkshistorien, som alt for længe har været fortrængt og glemt – og som vi har brug for at holde i erindring. Både i respekt for de anbragte og for at vaccinere os mod mere eller mindre åbenlyse gentagelser.

Danmark er selvfølgelig ikke på vej til at genindføre fortidens sovesale, livslang bæltefiksering, fysisk afstraffelse og tvangssterilisering. Men omvendt må vi kunne forlange, at der lyttes, når LEV og andre kan udpege stribebevis af bekymrende tegn på, at Danmark er i gang med et problematisk kursskifte i behandlingen af mennesker med udviklingshæmning og andre handicap.

Så når vi i disse år ser, at der igen opføres det ene store institutions- eller ghetto-lignende bosted efter det andet; at vi igen og igen præsenteres for kommuner, der fratager udviklingshæmmede et dagligt miljøskifte, aktivitets- og samværstilbud eller beskæftigelse; at vi ser kommuner, der frakender anbragte børn med handicap eller voksne udviklingshæmmede et 'prioriteringsværdigt' udviklingspotentiale; eller at vi ser

kommuner, der finder det helt i orden at fratage udviklingshæmmede, som ikke kan færdes på egen hånd, muligheden for pædagogisk støtte og ledsagelse – med mindre de selv køber det privat.

Ja, så er det vel ikke så underligt, at vi får historiske associationer og bliver

bekymrede for, om det handicappolitiske kompas er gået i stykker?

Det er vel heller ikke underligt, at vi ikke omfavner en planlagt 'forenkling' af serviceloven, der klart peger i retning af færre rettigheder for borgerne – og mere disponeringsfrihed til kommunerne?

Som du kan læse her i bladet, har socialminister Karen Ellemann valgt, at forslaget til ændring af servicelovens voksenbestemmelser skal tages op igen. Bortset fra enkelte elementer i forslaget, for eksempel gruppeinddeling, tyder meget på, at regeringen vil fastholde et af de mest problematiske elementer fra det oprindelige lovforslag, som daværende socialminister, Manu Sareen, trak tilbage i januar 2015, nemlig den såkaldte tilbudsvifte. En vifte, som risikerer at cementere det begyndende handicappolitiske kursskifte, som jeg skitserede herover.

LEV deltager selvfølgelig gerne i en dialog om fremtidens sociallovgivning – hvis man vil lytte og forstå.

Ja, så er det vel ikke så underligt, at vi får historiske associationer og bliver bekymrede for, om det handicappolitiske kompas er gået i stykker?

Et forslag blev trukket tilbage – med god grund!

For nogle så det måske ud, som om den daværende socialminister Manu Sareen lagde ændring af servicelovens voksenbestemmelser i graven i januar 2015. Men hvad var egentlig baggrunden for den store modstand fra LEV og andre handicaporganisationer mod det oprindelige forslag?

Stribevis af stærkt kritiske høringsvar var den direkte anledning til, at daværende socialminister Manu Sareen i januar 2015 valgte at trække et forslag til ændring af servicelovens voksenbestemmelser tilbage. "Jeg har valgt at lytte til de høringssvar, der er kommet (...) De er ret kritiske og siger, at det ikke er en måde, man ønsker lovforslaget skruet sammen på. Og jeg synes alt andet lige, at når man har en høring – når man hører borgere – så har man selvfølgelig også pligt til at lytte til de høringssvar, der er kommet," sagde Manu Sareen dengang til DR Nyheder.

Forud var gået en måned med heftig debat om lovforslaget, hvor LEV og en lang række andre handicaporganisationer udtrykte stor skepsis over for de ændringer, der blev lagt op til.

TILBUDSVIFTE VILLE FRATAGE RETTIGHEDER

I LEV var vi først og fremmest bekymrede for, om forslagets planer om en tilbudsvifte ville ende med at fratage tusindvis af udviklingshæmmede retten til meningsfuld beskæftigelse og aktivitet i deres hverdag. Forslagets vifte betød nemlig, at den eksisterende rettighed til enten et aktivitets- og samværstilbud (§ 104) eller beskyttet beskæftigelse (§ 103) reelt blev afskaffet. Kommunen skulle efter forslaget fremover kunne substituere tilbud inden for viften – altså erstatte et tilbud med et andet – hvis man fandt det 'hensigtsmæssigt'.

LEVs bekymring var, at mange kommuner med den nye tilbudsvifte ville erstatte et værksteds- eller et dagtilbud

med lidt pædagogisk støtte hjemme i botilbuddet. Markant færre dage – eller måske ingen – ude på værkstedet eller i dagtilbuddet ville blive konsekvensen for mange. Den direkte vej mod yderligere eksklusion og institutionalisering af mange voksne med udviklingshæmning, mente vi i LEV.

VIRKELIGHEDEN HAR BEKRÆFTET VORES FORUDSIGELSER

Udviklingen siden lovforslaget blev trukket tilbage har i høj grad bestyrket og underbygget vores bekymring for konsekvenserne af tilbudsviften. En del af landets kommuner har nemlig klart vist, at de ønsker at forringe udviklingshæmmedes muligheder for et rimeligt dag- eller beskæftigelsestilbud, og de er villige til at gå langt for at få det realiseret.

Som fortalt over flere omgange her i bladet, har flere kommuner i det seneste års tid således forsøgt at forringe udviklingshæmmedes mulighed for beskyttet beskæftigelse og aktivitets- og samværstilbud; nemlig ved at skære ned på antallet af ugentlige dage i tilbuddet fra fire eller fem, til tre dage. De berørte borgere skulle i stedet beskæftige sig selv hjemme i bostedet – altså helt som forudsagt i debatten om servicelovslovforslaget.

EKSISTERENDE LOVGIVNING BESKYTTER RETTIGHED

Disse sager viste imidlertid også, at den eksisterende lovgivning giver en rimelig beskyttelse af udviklingshæmmedes ret til et meningsfuldt tilbud i dagtimerne. For de borgere, der klagede over kommunens afgørelse, fik nemlig medhold fra Ankestyrelsen. Kommunen havde altså ikke ret til at fratage borgerne deres aktivitets- og samværstilbud eller beskyttede beskæftigelse. Men på grund af deres handicap har mange udviklingshæmmede svært ved at klage – og derfor var der desværre alt for få borgere, som fik klaget, da de fik beskåret antallet af dage med aktiviteter uden for deres botilbud eller lignende.

LEVs modstand mod at erstatte enkeltstående paragraffer og rettigheder (især §§ 103 og 104) med en tilbudsvifte

handlede først og fremmest om hensynet til de mange udviklingshæmmede, hvis sager aldrig kommer til behandling i Ankestyrelsen på baggrund af en klage. Og det er langt, langt de fleste sager, som der aldrig bliver klaget over!

Hvis man tager de optimistiske briller på, kunne man sådan set godt forestille sig, at Ankestyrelsen kunne ende med at fastlægge et rimeligt niveau, når det gælder sammensætningen af tilbud inden for tilbudsviften. I sin praksis ville Ankestyrelsen således – måske – ikke acceptere, at en kommune erstatter et egentligt aktivitets- og samværstilbud med mere ubestemmelig aktivitet hjemme i botilbuddet alle eller flertallet af ugens dage.

Men der er helt sikkert flere kommuner, som med en vifte vil forsøge sig med denne slags hjemme-aktivitet. Det viser de senere års kommunale kreativitet.

Ankestyrelsens fastsættelse af et minimumsserviceniveau hjælper bare ikke i det store flertal af sager, som aldrig påklages, og som derved ikke kommer i Ankestyrelsen. Og modsat den gældende lovgivning – hvor der er en entydig ret til et egentligt dag- eller beskæftigelsestilbud for udviklingshæmmede – vil den enkelte socialrådgiver under en 'viftelogik' få rigtig svært ved at give økonomichefen modspil. I dag kan (og skal) socialrådgiveren således påpege, at kommunen faktisk bryder loven, hvis ikke dag- eller beskæftigelsestilbuddet ydes til borgere i målgruppen. Med en tilbudsvifte vil det blive langt mindre entydigt.

VIFTEN STYRKER ØKONOMICHEFEN

Med en 'tilbudsvifte' vil kommunens økonomichef til enhver tid kunne spørge "Hvor står det henne, at vi skal yde de her aktivitets- og samværstilbud eller beskyttet beskæftigelse? Hvorfor kan vi ikke i stedet give lidt aktivitet hjemme i bostedet?". Modsat i dag vil socialrådgiveren ikke kunne henvise til en paragraf, der giver borgeren en klar rettighed. Udfaldet af denne kommunale duel er vist til at forudsige.

Konsekvensen vil relativt hurtigt blive, at tusindvis af udviklingshæmmede og andre med handicap vil sidde tilbage med markant forringede muligheder for en meningsfuld hverdag med indhold og aktivitet uden for botilbuddets fire vægge.

GRUPPEINDELING KUNNE SVÆKKE FOREBYGGELSE

LEV var desuden skeptisk over for det oprindelige lovforslags inddeling af borgerne i tre målgrupper, som skulle være afgørende for, hvilken hjælp og støtte der kunne bevilges. Her var vi især bekymrede for udviklingshæmmede med et beskedent støttebehov i hverdagen. De kunne nemlig i praksis ende med at blive frataget den nuværende individuelle socialpædagogiske støtte (§ 85) og i stedet henvist til såkaldte 'åbne rådgivnings- og støttetilbud'. I mange tilfælde kunne det medføre starten på en social og funktionsmæssig deroute, som i dag ellers forebygges med ofte ret beskedent støtte fra hjemmevejlederkorps og lignende.

Endelig så rummede det oprindelige lovforslag også intentioner om at styrke kommunernes arbejde med udredninger og handleplaner for den sociale indsats. Problemet var blot, at det, som i forslaget bemærkninger blev beskrevet som en skærpelse af kommunernes pligt til at udrede og lave handleplaner for borgeren, reelt ikke var nogen skærpelse. I forhold til de eksisterende regler i lovens § 141 om handleplaner kunne man ligefrem tale om, at forslaget svækkede kravene til indhold og karakter af handleplanerne.

KUN FØRSTE HALVLEG

Det var med lettelse og glæde, at vi modtog beskeden om, at lovforslaget var trukket tilbage. Indtil videre i hvert fald. Men de fleste var nok klar over, at kun første halvleg var overstået. Mere herom i artiklen på næste side.

Ændring af serviceloven genopstår!

Socialminister Karen Ellemann har besluttet sig for at genoplive lovforslaget om ændring af servicelovens voksenbestemmelser. Signalerne om retning i et nyt lovforslag er modsatrettede, men ministeren lægger op til dialog med både KL og handicaporganisationerne, inden et nyt forslag præsenteres.

På et samråd i Folketingets social- og indenrigsudvalg den 17. december sidste år meldte socialminister, Karen Ellemann, klart ud. Hun ville straks efter juleferien sætte gang i arbejdet med en reform af servicelovens voksenbestemmelser. Dermed er den lovproces, som den tidligere SR-regering i januar 2015 endte med at sætte på pause, genoplivet.

Samrådet i socialudvalget var indkaldt af Karina Adsbøl fra Dansk Folkeparti og Jakob Sølvhøj fra Enhedslisten. Mødet handlede om en ny praksisundersøgelse fra Ankestyrelsen, der viser, at der er alvorlige fejl og mangler i hele 40 procent af de kommunale sociale sager om hjælp til borgere med sjældne handicap og erhvervet hjerneskade. Fejl og mangler, som er i strid med regler og praksis – og som ifølge Ankestyrelsen havde medført, at sagen var blevet om-

gjort eller hjemvist, hvis borgeren havde klaget. I ingen af de sager, som indgår i undersøgelsen, havde borgeren klaget, selvom der tydeligvis kunne være god grund til det (Læs mere om undersøgelsens resultater på lev.dk).

Under samrådet var fokus således naturligt rettet mod retssikkerheden for mennesker med handicap i den kommunale sagsbehandling.

Meldingen fra både minister og ordførere var sådan set entydig: Det er stærkt bekymrende, at der er så høj en andel af alvorlige fejl og mangler i de kommunale afgørelser. Ikke mindst fordi Ankestyrelsens undersøgelse viser, at der helt overvejende sandsynligt er alvorlige fejl og retssikkerhedsproblemer i det store flertal af kommunale afgørelser, som borgeren ikke klager over – og

som derved ikke bliver klagebehandlet i Ankestyrelsen.

ELLEMANN: RETSSIKKERHED SKAL STYRKES AF NY SERVICELOV

Under besvarelsen af samrådspørgsmålene lancerede Karen Ellemann en reform af serviceloven som svaret på de alvorlige problemer med retssikkerheden. Efter ministerens mening er en vigtig del af grunden til de mange sagsbehandlingsfejl således, at servicelovens regler er for indviklede og svære for kommunerne at håndtere i praksis. Hun mener, at der er brug for enklere regler, der i højere grad understøtter en helhedsorienteret indsats, og at der skal være skærpede krav til udredning og handleplaner i de ofte komplekse sager, der er tale om. En ny servicelov skal desuden yde sit bidrag til at rette op på den alvorlige tillidskrise, som er opstået mellem borgere med handicap, deres pårørende og de kommunale myndigheder. På samrådet sagde ministeren blandt andet: "Praksisundersøgelsen viser med al tydelighed, at der er behov for en reform af servicelovens voksenbestemmelser. Der er en markant mistilid mellem borgere og kommuner. Uden tillid vil det spænde ben for alle tiltag, vi vil tage" (citeret fra Altinget.dk, 6. januar).

Karen Ellemann lagde ikke skjul på, at hendes udgangspunkt er det oprindelige lovforslag, som den daværende SR-regering valgte at trække tilbage i januar 2015. SR-regeringens forslag indeholder mange rigtige elementer, sagde ministeren – dog uden at være meget præcis i forhold til hvilke dele af lovforslaget, der vil overleve, og hvilke der droppes.

ØKONOMIAFTALE UDSTIKKER RETNINGEN

Hvilke dele af det oprindelige forslag, der vil blive prioriteret i et nyt lovforslag, kan man imidlertid finde et overordnet bud på andre steder.

I den økonomiaftale, som regeringen og KL indgik i sommeren 2015, angives det, at regeringen ønsker at gennemføre en reform af servicelovens voksenbestemmelser. Det fremgår ikke klart af aftalen, hvilke ændringer regeringen ønsker at gennemføre - men et længere afsnit i den opfølgende økonomiaftale fra august måned beskriver, hvordan man vil forsøge at skabe "bedre styring på det specialiserede socialområde".

KL og Finansministeriet vil skabe større gennemsigtighed mellem pris og indhold på det specialiserede socialområde, og man vil forbedre kommunernes styrings- og prioriteringsmuligheder på handicapområdet. Med aftalen vil man "... understøtte kommunernes arbejde med en mere effektiv drift af de sociale tilbud."

Økonomiaftalens fokus på at give kommunerne bedre styrings- og prioriteringsmuligheder lå også bag det lovforslag, som Manu Sareen tog af bordet tilbage i januar 2015. Den såkaldte tilbudsvifte, som var et af dette lovforslags nøgleelementer, indebar netop en styrkelse af kommunens prioriteringsmuligheder – efter LEVs opfattelse på bekostning af borgernes rettigheder – ikke mindst udviklingshæmmedes ret til aktivitets- og samværstilbud samt beskyttet beskæftigelse (se artiklen "Et forslag blev trukket tilbage – med god grund!" på side 6 her i bladet).

FASTHOLDES TILBUDSVIFTEN I NYT FORSLAG?

Vi ved det ikke med sikkerhed, men der er meget, som tyder på, at Karen Ellemann planlægger at fastholde 'tilbudsviften' i et nyt lovforslag. Viften bliver formentlig, i både KL og finansministeriet, anset for at være afgørende for at give kommunerne bedre muligheder for at gennemføre endnu flere besparelser (kaldet 'effektiviseringer' og 'prioriteringer') på handicapområdet.

Om regeringen ønsker at fastholde forslaget om en målgruppeinddeling er mindre klart. Målgruppeinddelingen har et langt mere beskedent potentiale for at gennemføre besparelser, hvorfor man kunne formode, at man lader dette element udgå – som en slags imødekommelse af kritikken af det oprindelige forslag.

Det år, som er gået, siden SR-regeringens lovforslag blev trukket tilbage, har ikke svækket LEVs dybe bekymring for især tilbudsviften. LEV er selvfølgelig også tilhængere af, at kommunerne skal styrke helhedsorientering og koordinering af indsatsen, men vi har vanskeligt ved at se, at en vifte i sig selv vil understøtte dette formål i virkelighedens verden. Det er ikke vores erfaring, at færre paragraffer i lovgivningen i praksis kan styrke helhedsorientering i indsatsen til gavn for borgeren. Regeringen (både den tidligere og den nuværende) mangler at levere overbevisende dokumentation for, at det er antallet af paragraffer, som er problemet.

ET PARADOKSALT UDGANGSPUNKT

Sammenfattende kan man altså sige, at Karen Ellemann erkender, at der i dag er store problemer med retssikkerheden for mennesker med handicap på socialområdet. Hendes erklærede mål er at styrke borgerens retssikkerhed. Men alligevel fastholder socialministeren – og hendes partnere i KL og Finansministeriet – at kommunernes handlefrihed og styringsmuligheder skal styrkes gennem en model, der indebærer fratagelse af eksisterende rettigheder for borgerne (og 'erstatte' dem med tilbudsviften).

Det kunne umiddelbart lyde som et noget paradoksalt udgangspunkt – styrket retssikkerhed ved at fjerne rettigheder for borgerne, så at sige. Men det skal nu ikke forhindre LEV i at spille konstruktivt og kritisk med i den forestående lovforberevende proces. Socialministeren har netop haft de indledende møder med blandt andre Danske Handicaporganisationer (DH) – og den dialog vil fortsætte over de kommende måneder, inden ministeren starter de egentlige forhandlinger med de politiske partier på Christiansborg.

LEV vil engagere sig i den proces sammen med DH og vil spille både konstruktivt og kritisk ind med forslag og perspektiver.

Vores fokus vil være, at der skal leveres konkrete resultater i forhold til løfterne om styrket retssikkerhed for mennesker med handicap – ikke mindst i forhold til de mest sårbare grupper, hvis retssikkerhed virkelig er under pres i de her år.

Følg med i debatten

PÅ LEV.DK KAN DU LÆSE MEGET MERE OM DET LOVFORSLAG, SOM BLEV TRUKKET TILBAGE I JANUAR 2015.

HVIS DU VIL FØLGE MED I DEBATTEN OM ÆNDRINGEN AF SERVICELOVEN OG KONSEKVENSERNE FOR MENNESKER MED UDVIKLINGSHÆMNING: TILMELD DIG LEVS ELEKTRONISKE NYHEDSBREV PÅ LEV.DK. DU KAN OGSÅ FØLGE LEV PÅ VORES FACEBOOKSIDE.

Ungdomsuddannelse under STU

Ungdomsuddannelsescenter Maglemosen er et uddannelsesstilbud til unge mennesker mellem 16 og 25 år. Uddannelsesstilbuddet gives til unge udviklingshæmmede, der efter endt grundskoleundervisning, fortsat har behov for specialundervisning, værkstedsaktivitet eller tilsvarende som forberedelse til voksenlivet og som ikke kan indgå i de ordinære uddannelsesstilbud. Der kan tilrettelægges særlige forløb under Lov om specialundervisning for voksne.

- Individuelt tilrettelagt uddannelsesstilbud
- Undervisningsaktiviteter, eksterne praktikforløb, liniefag
- Sociale og pædagogiske aktiviteter
- Optagelse kan foregå løbende

Magleparken 1 • 2750 Ballerup • Tlf. 44 77 61 01 • maglemosen@balk.dk • www.maglemosen.dk

Beskæftigelse Chaplin

Café, køkken, bolcher, 3D, butik, pedel

Et rigtigt arbejde...

I Chaplins beskæftigelsesstilbud er medarbejderne i front i den daglige drift. Her varetager de hver deres arbejds- og ansvarsområder. Et professionelt pædagogisk personale arbejder parallelt med medarbejderne og yder den enkelte og de forskel- lige teams støtte og vejledning.

...med en vifte af muligheder

Vil du lære at lave bolcher?
Eller løse håndværks- og pedelopgaver?
Vil du designe smykker?
Ekspedere kunder i en stor strøgbutik?
Eller vil du hellere tilberede og anrette mad til mange gæster?
Vil du servere på byens bedst besøgte café i hjertet af Helsingør?
Vil du lære at arbejde med 3D print?
Chaplin har det hele.

Chaplin
BO, BESKÆFTIGELSE OG UDDANNELSE
www.Chaplin.as Tlf: 23499291

Ortopædiske sko & indlæg

I Skomageriet er vi specialister i fremstilling af ortopædiske sko specielt tilpasset dig og dine behov

Stort modeludvalg i lækre materialer
Komfort • Funktion • Design

Vi har altid et stort og sæsonbestemt udvalg af fodtøj samt indlæg i vore 2 butikker i Lyngby og på Frederiksberg

Vi råder i dag over 10 adresser på Sjælland – for at sikre dig den bedste service er det vigtigt at du bestiller tid på tlf. 36 45 45 73 – her får du svar på det meste og du kan bestille tid på den adresse der passer dig bedst!

Vi glæder os til at byde dig velkommen i Skomageriet!

Find os på

og

Se mere på www.skomageriet.dk

Her er feriehusene, hvor man føler sig velkommen med kørestol

Pragtfulde luksus Birksø bjælkehuse hvor der er kælet for detaljerne, for at give optimale forhold for handicappede. Opfylder alle tilgængelighedskrav for bevægelsehandicappede.

Samsø, Limfjorden, Falster
og Sjællands Odde

- 2 huse i Trend ved Limfjorden.
- 2 huse på Samsø - Sælvig og Nordby.
- 7 huse i Marielyst på Falster.
- 3 huse i Vig ved Sjællands Odde.

Her er tale om rigtig nybyggerstil, indrettet med tidens krav til luksus, og det meget rustikke materiale skaber en helt speciel atmosfære både ude og inde.

- Feriehusene er 108-124 m² + 6-20 m² overdækket terrasse.
- Plads til 6 (8) -10 (12) personer, heraf 2-6 kørestolsbrugere.
- Husene i Vig er 170 m² med 10 (12) sovepladser.

Godkendt af
Dansk Handicap
Forbund

“Besigtigelsen var en yderst positiv oplevelse, det bedste jeg har set i privat regi.”

Bygge og trafikpolitisk udvalg
Dansk Handicap Forbund

“Vi har besøgt stedet og kan stærkt anbefale dette, som må betragtes som et ferieparadis for kørestolsbrugere.”

John og Bjarne
Handi-Travel-Info

- Priser fra kr. 4.075/uge

Hvis du vil bygge dit eget handicapegnede hus kontakt:
Birksø Huse ApS Tlf. 86 84 58 18

Læs mere og se flere fotos på
www.cimbria-ferie.dk
Eller rekvirer brochure på
Tlf. 2673 6922

Anne har været på sygehuset mange gange.
om det er en forstående sundhedsmedarbejder,
som ikke har den store erfaring med

Udviklingshæmmede patienter udfordrer vaneerne

For langt de fleste borgere er det helt uproblematisk at tage på hospitalet og modtage sundhedsbehandling eller blive undersøgt. For patienter med udviklingshæmning forholder det sig anderledes. Landsforeningen LEV har fået denne beskrivelse fra en pårørende, som fortæller om de gode oplevelser og udfordringer, som hun og hendes datter har mødt.

Som mor til en voksen svært udviklingshæmmet datter uden talesprog, bliver jeg utrolig glad – ja nærmest taknemmelig – når jeg i sygehussystemet møder fagpersonale, der forstår hvad det drejer sig om. For min datter reagerer anderledes end andre patienter. Omvendt bliver jeg vildt forbløffet og utryg over at møde fagpersonale, der mangler basal viden om patienter, de umiddelbart ikke kan kommunikere med og dermed ikke forstår.

Min historie er ikke enkelstående. Jeg kunne fortælle mange oplevelser fra hospitalsbesøg med min datter gennem hendes liv. Dette er bare den seneste

sygehusberetning, og jeg ved, at mange forældre med en søn eller datter med et multipelt handicap kan fortælle lignende historier.

KNOGLETÆTHEDSMÅLINGEN

Min datter, Anne, får en bestemt epilepsimedicin, som tærer på kalken i knoglerne. Derfor skal der holdes øje med risikoen for knogleskørhed. For et par år siden fik hun et meget kompliceret benbrud, som er blevet opereret af flere omgange, og hun er i dag delvis kørestolsbruger. Sidste år faldt hun og fik brud på en arm, som heldigvis er vokset sammen igen uden mén.

På grund af disse alvorlige brud blev Anne henvist til en knogletæthedsmåling på hospitalet i efteråret 2014. Hospitalspersonalet blev informeret om at sætte ekstra tid af, og de fik at vide, at det ville være svært for Anne at ligge helt stille ti minutter under skanningen. Lægen på Annes botilbud havde givet kontaktpersonen medicin med til at berolige Anne inden skanningen.

Både kontaktpersonen og jeg deltog. Vi var ved Anne hele tiden, men det gik desværre slet ikke. Anne blev bange, da skanneren kørte hen over hovedet på hende, og hun ville ned fra briksen. Hun blev meget utryg, så vi holdt en lille pause, hvor Anne fik noget ekstra medicin.

Men der var ikke tid til at vente på, at medicinen skulle virke. Sygeplejerskens leder kom ind for at se, hvad der skete, for sygeplejersken var kommet bagud i tid, og der sad andre patienter og ventede. Sygeplejersken prøvede derfor igen efter fem minutter at lægge Anne i skanneren, men det lykkedes desværre ikke. Sygeplejersken var under tidspres, hvilket påvirkede hele situationen, ikke mindst for Anne.

Kontaktpersonen havde ellers ringet til afdelingen og fortalt om Anne. Hvis man havde sat ekstra tid af, havde det ikke det været stressende for alle. Det blev en dårlig oplevelse for Anne og et spild af tid og ressourcer for alle.

Udfaldet af besøgene er meget afhængige af,
hun står overfor, eller om det er en,
patienter, der reagerer anderledes

Empatisk sygehus →
Afd. for god tid →
Særlige behov →
Rettidig omsorg →
Patienter med multiple
handicap →
Lægevagt →
Medicinsk klinik →
Skadeklinik →
Døgn Kir. afsnit 6 →
Intensivafdeling →

NYT FORSØG I 2015

I sommeren 2015 fik Anne en ny indkaldelse til en knogletæthedsmåling i fuld narkose på hospitalet. Et par dage før selve målingen skulle Anne, kontaktpersonen og jeg møde op i daghospitalet, hvor en neurolog og en narkoselæge skulle se og hilse på Anne. Og så skulle der laves nærmere aftaler om mødetid, medicin og fastetid, før hun skulle i fuld narkose to dage senere.

Da vi ankom til daghospitalet, hvor Anne ifølge indkaldelsen skulle indlægges som dagpatient, var der ingen til at tage imod os. Personalet kendte ikke til Anne, og hun var ikke registreret. Efter vi havde ventet nogen tid, kom der en kvindelig læge, som præsenterede sig som afdelingslæge. Jeg spurgte efter narkoselægen, men da Anne ikke var registreret, fik jeg at vide, at vi ikke kom til at tale med en narkoselæge i dag.

Afdelingslægen ville undersøge Anne, og der skulle tages blodprøve, mv. Lægen startede med en standard neurologisk undersøgelse og bad Anne om at pege på sin næse. Dette reagerede Anne overhovedet ikke på. Herefter bad lægen Anne om at åbne munden, hvilket Anne heller ikke

reagerede ikke på. Kontaktpersonen og jeg kikkede forundret til og sagde næsten i kor, at "... Anne både kan pege på sin næse og åbne munden, men hun forstår ikke, hvad du vil have hende til". Lægen mente, det var vigtigt at vide, hvor meget Anne kunne åbne munden af hensyn til den slange, som narkoselægen skulle have ned i halsen på Anne. Desuden mente lægen, at det måske var nok med en lokal narkosebedøvelse for at kunne tage knogletæthedsprøven, men det afviste vi med det samme.

Jeg bad om at tale med en narkoselæge, som der stod på indkaldelsen. Lægen forlod os og kom tilbage med en besked om, at narkoselægen kom forbi, når hun havde tid. Vi måtte ikke gå fra afdelingen, og der kunne gå fra en til fire timer før, narkoselægen kom forbi. Så vi ventede og ventede. Anne fik i mellemtiden taget en blodprøve uden problemer og derefter fik hun frokost.

Så kom narkoselægen endelig. En rigtig god narkoselæge, som med det samme havde en god kontakt til Anne og spurgte ind til, hvor meget Anne forstod, og hvad der skulle til for, at Anne kunne føle sig

Det afhænger af den enkelte

LEV Bladet har ringet til forskellige institutioner og faglige organisationer for at høre nærmere om overvejelserne i forhold til patienter som Anne, der reagerer anderledes.

I regionerne siger man samstemmende, at det oftest afhænger af den læge eller sygeplejerske, som man konkret står overfor. Et sted har man retningslinjer for smertevurdering eller smertebehandling af børn med udviklingshæmning, og andre steder har man de sidste par år gennemført forskellige projekter med fokus på patientinddragelse og kommunikationen mellem patient og sundhedspersonale. Derfor vil det i høj grad afhænge af personalets erfaring og evne til at tænke kreativt i situationen og bruge den viden, som pårørende eller andre har om patienten.

Også Danske Regioner, Lægeforeningen og Dansk Sygeplejeråd vurderer, at det i høj grad vil afhænge af den enkelte fagperson. Det viser historien om Anne også med al tydelighed. Og det kan de fleste af os også nikke genkendende til.

Og selvom udviklingshæmmede patienter udgør en meget lille gruppe i forhold til alle de borgere/målgrupper, som sundhedsvæsenet samlet skal håndtere og sikre behandling til, ændrer det ikke ved den ulige adgang til sundhed, som gør sig gældende for mennesker med udviklingshæmning.

ULIGE ADGANG TIL SUNDHED

I 2014 offentliggjorde Statens Institut for Folkesundhed en rapport om sundhedstilstanden for mennesker med udviklingshæmning.

Den viste, at mennesker med udviklingshæmning i gennemsnit lever 14 år kortere end den gennemsnitlige befolkning, og at der findes en overdødelighed i relation til blandt andet kræft- og kredsløbssygdomme.

Tallene fra Statens Institut for Folkesundhed er med til at underbygge, at sundhedsbehandlingen for mennesker med udviklingshæmning kræver særlig opmærksomhed, fordi mange udviklingshæmmede ikke selv er i stand til at mærke forskellige sygdomstegn og reagere på dem i samme omfang som de fleste. Derudover kan det være svært at navigere rundt i sundhedssystemet, og langt de fleste udviklingshæmmede er afhængige af, at forældre, pårørende eller nærmeste pædagoger følger med og har et vågent øje på deres sundhedstilstand.

mest tryk. Der blev aftalt mødetid, fastetid og medicingivning før narkosen. Det var så godt og trygt at tale med denne narkoselæge.

TOG SIG TID TIL OBSERVATION

Herefter troede vi, at vi var færdige og kunne tage hjem. Men vi blev stoppet af dagpersonalet, som sagde, at Anne skulle have taget et hjertekardiogram, inden vi tog hjem. Så vi måtte vente på afdelingen endnu halvanden time. Derefter kom den samme sygeplejerske, som tidligere på dagen tog en blodprøve på Anne. Hun havde nu en computer med til at tage et hjertekardiogram på Anne, men det lykkedes ikke. Anne skulle sidde helt stille i ti sekunder, og det kunne hun ikke. Den dag var vi på daghospitalet i fire timer med ventetid det meste af tiden, og det var svært for Anne.

To dage efter mødte vi op igen i daghospitalet. Der kom en narkose-sygeplejer, som var fantastisk god til Anne. Han talte med Anne, observerede hendes reaktioner, tog sig tid

til at grine og lave sjov med hende. Anne fik lidt sort kaffe med nogle 'knock-out' dråber i og sov kort efter. Her tog narkosesygeplejersken et hjertekardiogram på Anne, inden hun blev kørt ned til narkoselægen og kom i fuld narkose. Herefter blev hun kørt til en knogletæthedsmåling, og alt forløb godt. Narkose-sygeplejersken ringede efter os, så vi var til stede, da Anne vågnede op af narkosen.

Som forælder bliver jeg tryk og taknemmelig, når dygtige fagpersonaler ved, hvad det drejer sig om i mødet med patienter, der reagerer anderledes. Jeg fortæller denne historie, fordi det er så utrolig vigtigt, at fagpersonalet i sundhedssystemet er klædt på til at behandle patienter, som reagerer anderledes. Det er så vigtigt, fordi vi skal undgå dårlige oplevelser for patienter, som af forskellige grunde i forvejen er svage. Det er spild af alles ressourcer, når det ikke lykkes.

Sytter Kristensen, formand for Landsforeningen LEV, efterlyser, at man i sundhedssystemet bliver bedre til at håndtere patienter, der reagerer anderledes:

- Annes historie gør stort indtryk på mig, fordi den jo viser, at det handler om den enkelte persons indstilling og menneskelige formåen i forhold til, om behandlingen lykkes eller ej. Derfor kunne jeg godt tænke mig, at man bliver bedre til at indhente specialviden om udviklingshæmmede, så man sikrer sig, at behandlingen rent faktisk lykkes.

- Jeg mener også, at man kunne bruge de pårørendes og pædagogernes viden langt mere konsekvent, end man gør i dag. De har jo en vigtig viden om, hvad den enkelte udviklingshæmmede forstår eller ikke forstår, og hvad der skal til for, at behandlingen eller undersøgelsen kommer til at lykkes. Det er jo spild af alles tid og ressourcer, når patienten går fra sygehuset uden at være blevet behandlet. Og det kan hverken den udviklingshæmmede, de pårørende eller sundhedspersonalet være tjent med, understreger Sytter Kristensen. Et første, men vigtigt skridt, kunne være en informationsindsats for at styrke bevidstheden om, at der i relation til udviklingshæmmede patienter er brug for tid og tålmodighed, for at behandlingen eller undersøgelsen rent faktisk kan lykkes.

Danske Regioner har igangsat forskellige projekter, som har til formål at skabe et sundhedsvæsen, hvor patienterne skal have større indflydelse og bedre overblik over deres behandling, og information og tilbud skal tilpasses den enkelte borgers behov. LEV deltager i et partnerskabsprojekt om brugerinddragelse som kerneelement i de sundhedsfaglige uddannelser, i første omgang primært lægeuddannelsen.

Dialog er vejen frem!

Torben Mogensen, forhenværende vicedirektør på Amager og Hvidovre Hospital og speciallæge i anæstesi, har ofte haft patienter, der var udviklingshæmmede. Han giver her sit bud på, hvordan man bedst sikrer behandling til patienter, der reagerer anderledes. Han mener, at en god og tæt dialog er vejen frem.

Hvad mener du, der skal til for at løse problemstillingen?

- Jeg har stået i situationen mange gange. Det lykkes altid, hvis man er tålmodig nok, og derfor skal man sørge for at afsætte ekstra tid. Det handler også meget om samspillet med de pårørende. En tæt dialog med de pårørende er central, fordi det er nødvendigt at diskutere selve situationen igennem på forhånd – især hvad man skal gøre, hvis det ikke lige går som forventet. Jeg har nemlig erfaring for, at det ofte kan gå galt, hvis de pårørende bliver meget følelsesmæssigt påvirkede i situationer, som ikke forløber helt så let. Det kan en god dialog være med til at forebygge.

Hvad kan sundhedspersonalet gøre?

- For mig at se handler det om, at behandlerne skal huske at se det bredere perspektiv for patienten. Selvom dråber i kaffen ikke er lovligt, så må man som behandler også holde det op imod, hvad der kan ske patienten, hvis man ikke formår at gennemføre behandlingen eller undersøgelsen. Konsekvensen af manglende behandling kan være langt mere indgribende, eksempelvis når det handler om patienter med knogleskørhed.

- Jeg mener også, at man har et moralsk ansvar, når man står overfor patienter, som reagerer anderledes. Jeg vil gerne understrege, at man selvfølgelig bør altid vælge den mindst indgribende løsning, men man har altså et moralsk ansvar for, at patienten får den behandling, der er nødvendig. Og i de situationer kan man hurtigt bevæge sig ind i et gråzoneområde.

Kan retningslinjer være med til at bane vejen?

- For mig at se er instrukser ikke vejen frem. Det handler om, hvorvidt man er vant til at stå overfor eksempelvis udviklingshæmmede patienter. Jo mere erfaring og træning, desto bedre bliver man. Sådan er det altid. Derfor tror jeg mere på en god og tæt dialog med de pårørende. Og så bør der også være et godt tillidsforhold mellem ledere og personalet på afdelingerne, så man kan fortælle om og diskutere de gråzoner, man uvægerligt kommer til at stå i. Holdningen om, at man har pligt til at hjælpe i forskellige situationer, er den allervigtigste.

»Alle har ret til et fedt højskoleophold«

Her bliver
ALLE
set og hørt

Venskaber, oplevelser og udfordringer

Slanke- linjen

Livsglæde
Spis sundt
Dyrk sjov motion

Den praktiske linje

er bl.a.
Have og Natur
Cykelværksted
IT- og
medieværksted

STU

Klar til at flytte
hjemmefra
Leve sundt og
selvstændigt

Højskole er også

Friluftsliv
Musik · Drama
Billedkunst

Djurslands Folkehøjskole

En højskole for alle - også for udviklingshæmmede

www.djfh.dk

Drammelstrupvej 15 · Tirstrup · 8400 Ebeltoft · Telefon: 87 52 91 20 · post@djfh.dk

VIVA VIVI

Medarbejderen med den højeste anciennitet i LEV, Vivi Hansen, er her ikke mere. Men rolig nu. Hun er i allerfineste form. Efter 17 år i LEV har Vivi fået lyst til at prøve noget andet. Ved selv at være opsøgende og med bistand fra en jobkonsulent i LEVs KLAP-projekt, er valget faldet på Bilka i Hundige Storcenter

AF LARS EGE ■

Vivi Hansen startede den 8. februar i Bilka med at arbejde i noget, der kaldes for 'kasselinjen'. Det handler blandt andet om at fylde op med indkøbsposer ved kasserne. Men i arbejdsbeskrivelsen indgår også en del andre ting, herunder at opfylde slutre-

vorne kunders behov for en lille snak på indkøbsturen. Dermed startede et helt nyt kapitel i Vivis liv, for fra 1998 og 17 år frem var hun en fast bestanddel af LEV sekretariat. Lige inden Vivi sluttede i LEV, talte vi med hende om indtryk og episoder – tilmed enkelte royale – i årene hos LEV.

Hvad beskæftigede du dig med, Vivi, inden du blev ansat i LEV?

- Jeg arbejdede i næsten ti år på et beskyttet værksted, og efter det fire år på et gymnasium i et skånejob. I den periode tog jeg en hjælpetræneruddannelse og en uddannelse som erfaringskonsulent. Men jeg fik lyst til at prøve noget andet, så i 1998 begyndte jeg i LEV. Det første år var i noget, som hedder ULF (Udviklingshæmmedes Landsforbund, red.), der boede i det samme hus, og som samarbejder med LEV. Det var på Kløverprisvej i Hvidovre.

Var der noget, som var anderledes i LEV dengang i forhold til nu?

- Mit arbejde har hele tiden været som assistent i sekretariatet. Jeg synes den største forskel dengang var, at der ikke arbejdede nær så mange i LEV. Men jeg må sige, at jeg altid kun har haft virkelig søde kolleger. Jeg er jo den, der sammen med en anden i LEV har været her allerlængst, nemlig i 17 år, så jeg har kendt dem alle.

Er der noget, du især vil huske?

- Ja, det er der. Især da LEV havde 50 års jubilæum i 2002. Det blev holdt på Københavns Rådhus med masser af mennesker. Alle sejl var sat til. Udendørs

koncert foran rådhuset, kunstudstilling indenfor. Bandet "Øl, pølser og popcorn" spillede, og så fik vi også de berømte rådhuspandekager. Dronning Margrethe kom også. Der var en episode midt i det hele, hvor en udviklingshæmmet mand, uden at det var aftalt, gik hen for at tale med dronningen. Men han blev stoppet og fjernet af en livvagt. Men han skulle heller ikke være gået hen til hende, uden at have fået lov.

Hvorfor har du så ønsket at stoppe i LEV, og hvorfor lige nu?

- Jeg vil gerne prøve noget nyt. Det skal snart være, hvis det skal, så det skal det nu. Måske fordi LEV lige har holdt en stor og spændende KLAP-konference med Michael Meyerheim som ordstyrer. Der hørte vi mange historier fra udviklingshæmmede, der var kommet i job rundt omkring. Men jeg bor i en ejerlejlighed med have ret tæt på Bilka i Hundige Storcenter, og det havde jeg hørt meget godt om. Jeg går selv på indkøb der og kender flere. Jeg har hørt fra mange med handicap, at Bilka behandler os ordentligt.

Hvad skal du så lave i Bilka, og hvor meget skal du arbejde?

- Jeg skal arbejde i 'kasselinjen'; skal sørge for, at der hele tiden er fyldt op med indkøbsposer. Det er aftalt, at jeg skal bruge tid på at snakke med for eksempel ældre, der kunne tænke sig en snak. Det er også meningen, at jeg skal bistå i postafdelingen. Aftalen er, at jeg gerne skal ende på 25 timer om ugen, men det starter blidt op med færre timer. Der er fire ugers prøvepraktik, hvor jeg arbejder gratis. Den kan forlænges, hvis jeg for eksempel har en del sygedage i starten. Men derefter bliver jeg rigtig ansat i støttet beskæftigelse som servicemedarbejder.

- Jeg vil meget gerne her til sidst sende en hilsen og sige tusind tak til alle mine søde, dejlige kolleger. Og så vil jeg glæde mig til at vise det her interview til min leder og mine nye kolleger i Bilka, så snart det er kommet i bladet.

Boligrapport blev adgangsbillet til kommunen

Ved at sammenstille antallet af boliger til voksne mennesker med udviklingshæmning med de kommende års forventede efterspørgsel har en LEV-kreds fået stor indsigt i et for mange medlemmer helt centralt tema, nemlig hvor kan mit barn komme til at bo, når det flytter hjemmefra. Nu arbejder man i kredsen på at påvirke Hørsholm Kommunes planlægning på dette område. Noget som aldrig kunne være sket uden kredsens egen boligundersøgelse

Flemming Sundt, formand for LEV Fredensborg/Hørsholm/Rudersdal

Hvad gør vi, når vores barn med udviklingshæmning bliver så stort, at han eller hun skal flytte hjemmefra? Det spørgsmål har mange, om ikke alle, forældre, der har et udviklingshæmmede barn, stillet sig selv. Mange gange.

Hvis du bor i Hørsholm Kommune er usikkerheden ikke uden grund. For kommunen mangler boliger til udviklingshæmmede voksne - pladser den så køber sig til i andre kommuner.

Det viser en undersøgelse, som LEVs kreds i Fredensborg/Hørsholm/Rudersdal har lavet. Undersøgelsen "Boliger til udviklingshæmmede i kommunerne Hørsholm, Rudersdal og Fredensborg" blev foretaget i 2015 og dokumenterer, hvor stort et internt pres på boliger til målgruppen, der kan forventes i de kommende år. Desuden beskriver undersøgelsen det nuværende boligudbud i de tre kommuner.

Ifølge undersøgelsen vil der frem til 2040 hvert år være mindst ni udviklingshæmmede, som fylder 18 år i de tre kommuner – to i Hørsholm, tre i Fredensborg og fire i Rudersdal. Tallene bygger på Danmarks Statistiks fremskrivninger af befolkningstilvæksten og harmonerer i øvrigt med en telefonundersøgelse blandt de lokale medlemmer af den nordsjællandske LEV-kreds i 2014.

MEGET FORSKELLIG TILGANG TIL UDVIKLINGSHÆMMEDE

Antallet af boliger (ifølge servicelovens §§ 107 og 108 og almen boliglovens § 105 stk. 2) til målgruppen i de tre kommuner er imidlertid vidt forskellig – og viser, hvor meget historien stadig betyder for boligernes placering på Danmarkskortet. I de tre kommuner er der 22 boenheder med i alt 509

boliger/pladser til udviklingshæmmede. I Rudersdal er der 12 boenheder med 275 boliger/pladser og i Fredensborg er der seks boenheder med 205 boliger/pladser. Det store antal i de to kommuner hænger sammen med, at nogle af de gamle åndssvageanstalter, blandt andet Ebberødgaard, lå her. Hørsholm derimod har kun fire boenheder med 29 boliger/pladser.

Flemming Sundt, formand for LEV Fredensborg/Hørsholm/Rudersdal og en af forfatterne bag undersøgelsen siger: - Konklusionen er, at Fredensborg og Rudersdal har så mange boliger, at de har en chance for at håndtere efterspørgslen på boliger. Også selv om at de måske ikke kan garantere det. Anderledes er det med Hørsholm. Man omtaler sig selv som en køber-kommune og har ufattelig lidt plads til nye voksne udviklingshæmmede.

Jeanette Birkelund, en anden af forfatterne til undersøgelsen, supplerer: - Hørsholm kommune har til brug for arbejdet i handicaprådet udarbejdet en oversigt over det forventede behov for botilbud i perioden 2015-2030. Denne oversigt, der er vedlagt som bilag i boligrapporten, dokumenterer et meget stort behov for nye botilbud i de kommende år. Det behov kan Hørsholm Kommune ikke imødekomme med de nuværende fire institutioner med de 29 pladser.

EN ÅBNING PÅ VEJ I HØRSHOLM

Men måske er det ved at ændre sig. Ikke mindst takket være boligundersøgelsen. Den er blevet givet til politikere og forvaltninger i de tre kommuner og har været diskuteret i handicaprådet i Hørsholm Kommune, hvor Flemming Sundt er formand. Og han registrerer i hvert fald lydhørhed i kommunen for, at der

"I spørgsmålet om den indledende planlægning for et anstændigt liv for de udviklingshæmmede er der også store forskelle mellem de tre kommuner. Således har Rudersdal og Fredensborg iværksat en række administrative procedurer, som følger børn og unge op til den alder, hvor en bolig er nødvendig. Hørsholm ser ud til kun at handle, når problemet bliver akut og påtrængende. Ingen af kommunerne kerer sig om FN's handicapkonvention, som i §19 fastsætter, at handicappede skal have mulighed for at vælge, hvor de vil bo. Det blev af en af kommunerne anført, at "de handicappede ikke kan forvente en bolig i deres hjemkommune"."

Citat fra undersøgelsen "boliger til udviklingshæmmede i kommunerne Hørsholm, Rudersdal og Fredensborg".

er en opgave, som kommunen er nødt til at løfte mere aktivt, end man hidtil har gjort. Handicaprådet har indstillet til Hørsholm kommunalbestyrelse, at der nu bør bygges et nyt bofællesskab.

- I øjeblikket er vi med som pårørendegruppe, indstillet af handicaprådet, blandt dem, som skal finde ud af, hvad det store område ved det gamle Hørsholm Sygehus skal bruges til. Kommunen har købt grunden, og der kommer til at være mange forskellige aktiviteter.

- Rapporten har været adgangsbilletten til at komme i dialog med kommunen. Uden den, havde vi ikke haft et grundlag at arbejde ud fra.

Udgangspunktet for undersøgelsen har i øvrigt aldrig været, at det handlede om at finde fejl og pege fingre af kommunerne, men om at finde et grundlag for samarbejde og om at komme med reelle forslag til at gøre tingene bedre.

- Vi har været meget åbne – og også lydhøre over for, hvad kommunerne har sagt, siger Flemming Sundt.

Således har kommunerne fået undersøgelsen til gennemsyn, før den blev offentliggjort, så de eksempelvis fik mulighed for at rette eventuelle fejl i de oplysninger fra Tilbudsportalen, som er udgangspunktet for rapportens informationer om boligudbuddet i de tre kommuner. Rapportens forfattere har også både besøgt forskellige botilbud i de tre kommuner og interviewet embedsfolk om tilgang og historik på området.

EN GENIAL MÅDE AT FÅ KONTAKT TIL MEDLEMMERNE

Selve undersøgelsen og de resultater, den kan afstedkomme, er naturligvis vigtig i sig selv. Men hele processen har også været vigtig i forhold til at skabe indhold i en ny LEV-kreds og kontakt til medlemmerne, fortæller Jeanette Birkelund og Flemming Sundt.

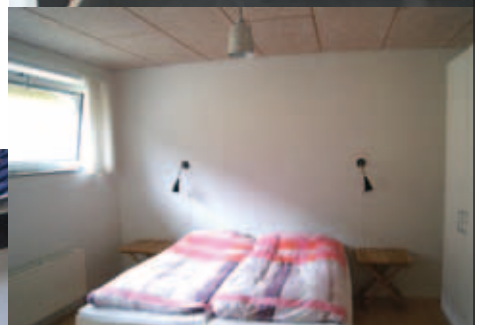
- Det er en god opgave for en kommunekreds. Man kommer i kontakt med medlemmerne – og man dokumenterer et vigtigt emne for rigtig mange, siger Jeanette Birkelund.

Hvis der er nogen, der har lyst til at kaste sig over en lignende undersøgelse i en anden kommune stiller Flemming Sundt sig gerne til rådighed med gode råd og vejledning. Han kan kontaktes på tlf. 4586 1707 eller mail: flemmingsundt@gmail.com.

Og en undersøgelse behøver jo ikke nødvendigvis omhandle boliger. Den kunne også fokusere på fritidstilbud, sundhedsrelaterede emner, arbejde eller hvad man nu opfatter som kerneproblemer i kredsen.

Ud over Jeanette Birkelund og Flemming Sundt har Ole Samsing også bidraget til undersøgelsen, som du kan finde på LEV.dk.

Pamhulegård handicap venlig feriebolig

700m² dejligt stort feriehus beliggende på stor naturgrund i Pamhule midt i den smukke danske natur. Her er du tæt på skov, strand og vand. Huset ligger med skøn udsigt over Pamhule sø og skov.

Huset har 10 dobbeltværelser alle med eget bad.

Husets samlingspunkt er det store opholdsrum med stort åbent køkken, spiseafdeling og opholdsrum med tv, billardbord og bordtennisbord. Tilhørende er et stort pool rum med 60 m² stor swimmingpool og lille separat børnebassin samt spa og sauna.

Huset er meget handicapvenligt uden trapper og med god plads på både værelser og badeværelser. Der er loftslift til både swimmingpool og spabad. Desuden er der en mobillift samt en toiletstol til rådighed i huset.

Huset udlejes som udgangspunkt på ugebasis med skiftedag lørdag. Prisen for en uge er DKK 17.500 i perioden oktober – marts måned. For øvrige måneder er prisen DKK 20.000 inkl. forbrug pr. uge.

Få yderligere information på www.pamhulegaard.dk eller ring på 5129 3042 for nærmere information og booking.

SPAC tilbyder regionalt:

- Professionel Socialpædagogisk støtte (§85) i borgernes eget hjem.
- Aflastning tilbud f.eks i weekenderne (§85)
- Netværksgrupper, hvor man kan møde ligestillede og opbygge et netværk

Ovennævnte tilbydes enkeltvis eller i samlet forløb, alt efter den enkelte borgers behov.

Vores netværksgrupper er opdelt i følgende grupper:

- Uddannelse og beskæftigelse
- Botræning
- Personlig udvikling
- Sund kost og motion

Vi hjælper med særlige svære sager. Få den bedste service nu og i fremtiden.

Ring og få en uforpligtende snak og et tilbud.

Telefon 28 83 32 01

se mere på www.spac-kbh.dk

FESTEN STARTER

Lavuk Entertainment er en spritny
der laver events, booking, promotion
masser af skæg og ballade. Som
kommer mennesker med funktions
til at sidde på en række nøgle
i det daglige arbejde

HER

virksomhed,
og
noget nyt
nedsættelser
funktioner

Foto: Lasse Rydberg

De tre initiativtagere til Lavuk Entertainment: Katrine Hofman Bang, Sean Jargenbæk og Thomas Hinsby.

AF LASSE RYDBERG ■ FOTO: LAVUK

Den 4. januar i år gik Lavuk Entertainment i luften. Det er en helt ny type virksomhed med arbejdspladser til mennesker med funktionsnedsættelser. Lavuk Entertainment er et københavnerbaseret eventbureau og en socialpædagogisk oplevelsesarbejdsplads.

Det lyder ikke kun meget spændende, men det er også grænseoverskridende, når vi taler om arbejdspladser til mennesker med funktionsnedsættelse. Det er ikke set før og peger mod nye måder at tænke kultur og arbejde.

Virksomheden har adresse i et af de røde træhuse på Svaneknoppen, den lange havnemole i Svanemøllebugten. Bare stedet signalerer noget utraditionelt og bemærkelsesværdigt.

Lavuk Entertainment er en del af Lavuk, der både rummer dagtilbud, fritidstilbud og en STU i København og Nordsjælland for unge og voksne med udviklingshæmning og andre handicap.

Jeg mødes med tre af initiativtagerne, den nye leder af Lavuk Thomas Hinsby, projektkoordinator Katrine Hofman Bang og pædagog Sean Jargenbæk i det røde træhus. Fortællingen om projektet vælter frem, så jeg opgiver at holde kontrol med, hvem der siger hvad, og det er tilsyneladende ikke så vigtigt, for det er sagen, det handler om.

HVORFOR NØJES...

"Hvorfor nøjes med Birthe Kjær, når du kan få Hatesphere". Sådan indledes samtalen – og gør, at jeg må have hjælp til at stave dødsmetalbandets navn. Hatesphere var et af hovednavnene på årets Lavukstock festival, og eventbureauet er så at sige født ud af denne festival. Lavukstock er en endags musikfestival afholdt på en af Lavuks matrikler. Festivalen har udmærket sig ved at have en bredde i musikken, der gør den til noget særligt. For der er forskellige oplevelser, stemninger og udtryk ved forskellig musik. På samme scene er der således forskellige bands som Poul Krebs og Hatesphere. Det er et stort spænd, og især når de afløser hinanden.

SAMVÆR OM MUSIK OG RYTMER

På en festival mødes vi i stemninger om musikken – æstetiske stemningsfællesskaber. Vi tager til et kulturelt arrangement og er ikke kun sammen gennem samtalen, det er musikken og rytmen, der betoner samværet. Man glider ind i en masse og får en fællesskabsoplevelse på den måde.

Og lige netop mennesker med funktionsnedsættelser har behov for at kunne være sig selv med sine følelser, uden at det skal være sprogligt baseret. Når man er til en koncert, står man ved siden af en helt fremmed, men man tager hinanden om skuldrene og udtrykker i fællesskab livsglæde og livskvalitet. Festival

**Vi vil godt lave et diskotek,
der er faktisk ikke et i København,
hvor mennesker med
udviklingshæmning kan komme!**

og musik skaber rum, hvor det er tilladt at udtrykke selv store følelser. Mennesker med funktionsnedsættelse er normalt meget overvåget, men i dette fællesskab er der ikke nogen, der stiller spørgsmål til, at du udviser følelser.

ALLE SKAL HAVE RÅD TIL AT DELTAGE

Lavuk Entertainment skal, selvfølgelig, arrangere musikfestivaler. I 2016 bliver der tre: Lavukstock, Levukstock og Odense festival. Det skal være kulturbegebenheder, hvor det er mennesker med funktionsnedsættelse, der inviteres, og de kan så tage andre med.

Festivalerne har deres egen profil og historie, men der er også en række fælles karaktertræk. Der er tale om endagsfestivaler, bredden i musiksmag er meget stor, og entreen skal være billig, 150 kroner, fordi det er en endagsoplevelse. Dermed vil mange på pension, der ikke har så meget at rutte med, forhåbentlig få råd til at deltage.

En af visionerne for de tre initiativtagere er at lave en festival i København, som

ikke er bundet op på Lavuk, men som skal favne meget bredere. Andre steder i landet er der forskellige festivaler, blandt andet Sølund ved Skanderborg, men København er ikke rigtig kommet med på den vogn. En festival, som afvikles på en dag, er imidlertid realistisk og til at håndtere. Også set i lyset af, hvor svært det kan være for en del af målgruppen rent fysisk at møde op, når fysisk ledsagelse er en kommunal mangelvare. Nogen deadline for en kommende københavnerfestival er der dog ikke sat endnu.

ARBEJDSPLADS FOR MENNESKER MED FUNKTIONSNEDSÆTTELSE

Lavuk Entertainment er en arbejdsplads for otte mennesker med funktionsnedsættelser, de benævnes medarbejdere*, og så de tre initiativtagere. I december, hvor jeg besøgte virksomheden, var ansættelsessamtalerne i fuld gang. Allerede det at operere med ansættelsessamtaler er et banebrydende element. Det er altså ikke kun funktionsnedsættelsen, der kvalificerer en, men de kompetencer man har til at løse de forskellige opgaver, man forventer, virksomheden skal løse.

Der ansættes derfor folk, der med deres interesser og baggrunde kan klare mangeartede opgaver samlet og løfte projekterne sammen.

På spørgsmålet "hvad medarbejderne skal lave?", svares der: "Vide hvad der rører sig på forskellige musikscener." Oversat betyder det, at have viden om mange forskellige musikgenrer, finde ud af hvordan man får fat i bandene, hvilke bookingbureauer de er tilknyttet og holde møder med bookingbureauer. I forbindelse med disse møder arbejdes der på at udvikle en måde at samtale og forhandle på, så medarbejderne er bedst muligt forberedt på det, der venter.

Her trækker Thomas Hinsby, Katrine Hofman Bang og Sean Jargenbæk på de teknikker og metoder, man har oparbejdet i Lavuk forhold til at lære brugerne, hvordan man eksempelvis italesætter det at flytte hjemmefra. Et helt andet formål ganske vist, men i begge tilfælde handler det om at lære at være så præcis i mødet med den anden part som muligt. Det kræver grundig forberedelse, øve

spørgsmål på forhånd, have dem skrevet ned osv. Det kan være en længere proces, hvor videoanalyse også indgår. Men det er vilkårene og en del af hele fundamentet for Lavuk Entertainment, at det kommer til at fungere.

Ser man på hverdagen, så handler arbejdsopgaverne desuden om kommunikation – altså reklame, grafisk arbejde, ugens anmeldelse, dagens sang, struktur og planlægning m.m.

Og når der er festival, så er der et hav af praktiske opgaver – både On Stage og Back Stage.

IDEERNES AFSKYDNINGSRAMPE

Lavuk Entertainment er ideernes væksthushus – om et par år ser det garanteret lidt anderledes ud, for så er man allerede videre.

Lavuk organisationen er kendetegnet ved, at den griber ideer, der kommer fra alle mulige sider og fra en mangfoldig personalegruppe. Et par ideer kunne for eksempel være:

”Vi vil godt lave et diskotek, der er faktisk ikke et i København, hvor mennesker med udviklingshæmning kan komme. De skal til Roskilde, og så er det kun en gang hver tredje måned.” Det er et oplagt projekt.

Eller:

”Vi skal være et eventbureau, som private og institutioner kan henvende sig til, når de skal have arrangeret fester mm.” Det kan have betydning for firmaers såkaldte CSR regnskab, at de omfatter og tør medtænke mennesker med funktionsnedsættelse.

INDTAST DRØM HER

Vi slutter med dette citat fra en folder om projektet med en tegning af et tastatur, hvor der står: ”INDTAST DRØM HER: Vi har mange drømme i Lavuk Entertainment og ønsker blandt andet at komme til Roskilde Festival og deltage i feriekolonier med resten af Lavuk Familien.

På sigt arbejder vi også på at kunne tilbyde brancherelevante virksomheds-

praktikker for at styrke de nye medarbejders kendskab til resten af eventbranchen. Listen bliver kun længere, når vi åbner dørene for vores kommende kollegers ideer og engagement.”

Drømmene om Roskilde Festivalen arbejder man allerede på. De går ud på, at Lavuk Entertainment skal stå som medarrangør af en lille bitte del af den store festival.

Jeg cykler hen ad den lange mole i Svanemøllebugten og glæder mig over, at jeg har været i et par timers praktik som ambassadør-medhjælper til den gode historie. Den er her!

* De medarbejdere der i artiklen beskrives som: Mennesker med funktionsnedsættelse kaldes i daglig tale mennesker med udviklingshæmning. Der er tale om et oprigtigt politisk ønske om, ikke at kategorisere mennesker med handicap, men hvor man alligevel har behov for sprogligt at forklare hvem det er man mener.

Danskernes foretrukne bank
for 7. år i træk

Arbejdernes Landsbank

Arbejdernes Landsbank

Find nærmeste filial på al-bank.dk

SOLHJORTEN
Specialscole for udviklingshæmmede

**TRIVSEL
LÆRDOM
UDVIKLING**

SOLHJORTEN ER ET UNDERVISNINGSTILBUD
TIL UDVIKLINGSHÆMMEDE BØRN OG UNGE,
HVOR DER UNDERVISES UD FRA RUDOLF
STEINERS PÆDAGOGIK

UNDERVISNINGSFORLØBET TILRETTELÆGGES,
SÅ ALLE TRE DELE AF MENNESKET I LØBET
AF DAGEN FÅR TILSTRÆKKELIG NÆRING OG
DERMED BRINGES I EN SUND OG HARMONISK
BALANCE.

Kålundsvej 24 Tlf: 4495 4650 post@solhjorten.dk
3520 Farum CVR.nr. 2635900 www.solhjorten.dk

topmoderne
og helt
nyrenoverede
huse

Førsteklasses ferie...

Feriebyen ligger midt i naturen og kun 100 meter fra Grenaa Strand. Hele feriebyen er til mindste detalje indrettet med henblik på at lette opholdet for mennesker med særlige behov.

Påskeferie i nyrenoveret feriehus

Fx 4 overnatninger for op til 5 personer kr. 2.720,-

Aktiviteter og påskehygge i fælleshuset.
Se program på www.dronningensferieby.dk

Prisen er inkl. slutrengøring. El og varme afregnes efter forbrug.

Dronningens Ferieby 1
DK-8500 Grenaa
Telefon +45 87 58 36 50
post@dronningensferieby.dk
www.dronningensferieby.dk

Ferie uden forhindringer

Rummelige og funktionelle feriehus

- » Sovværelse med 2 elevations-senge
- » Badeværelse med gulvvarme, fastmonteret badebænk og flere hæve/sænke funktioner
- » Værelse med udtræks seng (140 cm) og en køjeseng ovenover
- » Stue/køkken: Gulvvarme, hæve/sænke spisebord og køkkenbord
- » Gæstetoilet og gang
- » Terrasse med havemøbler
- » Egen P-plads

Hjælpe midler kan bestilles.
4 huse har loftlift.

Højskolen i Krummerup Specialskole med 25 års erfaring

Højskolen i Krummerup er en specialskole for udviklingshæmmede unge. Hos os er der plads til forskellighed, faglig fordybelse og læring der giver livsduelighed. Kom og besøg os - vi vil glæde os til at se dig. Læs mere på krummerup.dk

Højskolen i Krummerup
Socialpædagogisk Center
Næstved Kommune
krummerup.dk

Haldagermaglevej 6
4250 Fuglebjerg
telefon 5588 2360
Krummerup@naestved.dk

Et godt arbejdsmiljø for alle kræver en målrettet indsats

AF ARNE DITLEVSEN ■ TEGNINGER: LARS-OLE NEJSTGAARD

Arbejdsmiljø er også for mennesker med udviklingshæmning. De bliver bare meget sjældent inddraget direkte i arbejdsmiljøarbejdet på de beskyttede værksteder. Et projekt i LEV har over de seneste tre år sat fokus herpå – og 137 medarbejdere med udviklingshæmning er blevet uddannet som arbejdsmiljørepræsentanter. Nu er projektet slut, men kampen for det gode arbejdsmiljø fortsætter

Mennesker med udviklingshæmning med arbejde på beskyttede værksteder har siden 1998 været omfattet af arbejdsmiljølovgivningen. Det medfører blandt andet, at de skal kunne vælges som arbejdsmiljørepræsentanter, ligesom man kender det fra alle andre arbejdspladser.

Det er bare ikke sket i særlig stort omfang. LEV vurderer, at det højst er mellem 20 og 25 procent af de beskyttede værksteder, der fuldt ud lever op til lovens krav om arbejdsmiljøarbejdet. Ansatte med udviklingshæmning er i stedet blevet repræsenteret af arbejdsmiljørepræsentanter, som for eksempel kunne være pædagoger.

For at gøre op med denne forskelsbehandling gik LEV i 2013 i gang med et projekt om arbejdsmiljøuddannelse til medarbejdere på værkstederne, som er udviklingshæmmede. Projektet fik navnet LUNA.

Projektet sluttede med udgangen af 2015. Blandt aktiviteterne var fastlæggelse af undervisningsmetoder, udarbejdelse af undervisningsmateriale målrettet medarbejdere med udviklingshæmning, gennemførelse af 16 kurser, konstatering af værksteders kendskab til lovgivningen (eller mangel på samme) samt udarbejdelse af diverse informationsmateriale til de beskyttede værksteder og medarbejderne med udviklingshæmning.

Alt dette er sket. I alt har 137 personer med udviklingshæmning gennemgået uddannelsen som arbejdsmiljørepræ-

sentanter ved hjælp af det uddannelsesmateriale, som er blevet udarbejdet i projektet. Her har de lært, hvad arbejdsmiljø er, lovene bag og hvordan man bruger begge dele i hverdagen. Efterfølgende er de kommet tilbage til deres arbejdspladser og har siden med stor succes fungeret som arbejdsmiljørepræsentanter for deres kolleger.

EN RIGTIG UDDANNELSE

Projektets målsætninger er således opfyldt, men der udestår en opgave med at sikre, at de beskyttede værksteder bliver bekendt med lovgivningen og inddrager medarbejderne med udviklingshæmning i arbejdsmiljøarbejdet. Det udestår videre at sikre, at de beskyttede værksteder bliver bekendt med, at der nu findes et kursusforløb, som gør, at mennesker med udviklingshæmning kan kvalificere sig til at løfte hvervet som arbejdsmiljørepræsentant, og sikre, at de beskyttede værksteder prioriterer og afsætter ressourcer til, at mennesker med udviklingshæmning kan kvalificere sig til at virke som arbejdsmiljørepræsentant.

Her har Beskæftigelsesministeriet en stor opgave, som det må påtage sig. Det skriver LEV også i den projektevaluering, man netop har sendt til ministeriet. Her står der blandt andet: "Beskæftigelsesministeriet må påtage sig en informationsopgave, hvilket må suppleres med kontrolbesøg, som ganske sikkert vil føre til flere påbud. Skulle Beskæftigelsesministeriet ønske det, indgår Landsforeningen LEV meget gerne i en koordinering af denne anbefalede informations- og opfølgingsindsats."

At der er tale om en betydelig opgave ses også af, at det har været noget af en udfordring at skaffe deltagere til arbejdsmiljøkurserne. Og det selv om de var gratis. Det er blot en understregning af, hvor dårligt arbejdsmiljøarbejdet prioriteres på de beskyttede værksteder – ikke mindst i forhold til reel inddragelse af medarbejderne med udviklingshæmning. Udfordringen med rekruttering af kursusedtagere bliver ikke mindre fremover, for der skal de beskyttede værksteder selv betale for kurserne.

PROJEKTET ER, NÆSTEN, SLUT, MEN ARBEJDET FORTSÆTTER

Selv om LUNA-projektet officielt sluttede ved udgangen af 2015, arbejder LEV også i 2016 på at fortælle om vigtigheden af arbejdsmiljøarbejdet. Således er der netop lavet informationsmateriale til både selve målgruppen, mennesker med udviklingshæmning, der arbejder på beskyttede værksteder, og til personalet og værkstederne, så de alle kan se, hvad de har krav på og hvilke forpligtelser, der er på området. Projekthjemmesiden, projekt.luna.dk, er desuden blevet opdateret, så man her kan finde både baggrundsoplysninger om arbejdsmiljøuddannelse og det kursusmateriale, som ligger og venter på at blive brugt.

Uddannelsen giver de samme kvalifikationer og kompetencer, som alle andre arbejdsmiljørepræsentanter har. Forskellen på en almindelig arbejdsmiljøuddannelse og den uddannelse, som tilbydes til mennesker med udviklingshæmning, ligger i undervisningsmateriale, selve undervisningen og den måde, hvorpå den enkelte deltager skal til den afsluttende prøve.

Så derfor: Få en eller flere medarbejdere med udviklingshæmning uddannet i

arbejdsmiljø. Vi er i LEV behjælpelig med at få samlet en gruppe kursister, så der kan afholdes kurser rundt om i landet. Og husk: Det gavner hele arbejdspladsen at have en veluddannet og engageret stab af medarbejdere.

Det beskyttede værksted Skjern Industri-Service beskriver resultaterne af, at de har medarbejdere, som er blevet uddannet arbejdsmiljørepræsentanter ved hjælp af projekt LUNA, således:

"Brugerne føler, at de har medindflydelse på deres fysiske og psykiske arbejdsmiljø, og at de bliver taget seriøst. Der sker en udvikling blandt brugerne, hvor de i højere grad tager ansvar for hverdagen og sikkerheden på arbejdspladsen. Udviklingen sker både på det personlige og det sociale plan."

Ingemanns Allé 62 • 6700 Esbjerg

75 12 42 77

Telefax 75 12 44 98

www.kjoegx.dk • adm@kjoegx.dk

Tlf.: 87110090
www.multitek.dk

Branddøre Sikkerhedsdøre Ståldøre Brandporte Brandvinduer

DSI HEDEHUSET I MARIAGER

- EN FORSKEL, DER GØR EN FORSKEL...

- Harlekin dagbeskæftigelse
- Botilbud
- §85 bostøtte
- Ressourceforløb
- Opholdssted for børn & unge
- Intern skole for børn, unge & voksne

VI BENYTTES

DSI HEDEHUSET
www.hedehuset.dk

LivogJob er et STU tilbud med mulighed for at bo i et udviklende ungdomsmiljø.

Vi har:

- Mange års erfaring i unge med særlige behov
- 16 pladser, hvoraf de fire er til unge med et fysisk handicap / kørestolsbrugere.
- Tæt kontakt med lokalområdet, så vi kan have relevante praktikker til de unge.
- Internt arbejder vi bl.a. med blomster og lys samt mange faglige og teoretiske fag.
- Et kristent værdigrundlag og etik, der giver glæde, plads og værdi i hverdagen.

Marianne og Jørgen Sulkjær
forstanderpar

LivogJob
Hans Egedesvej 5
4850 Stubbekøbing
Tlf. 5444 1705

mail@livogjob.dk • www.livogjob.dk

Opholdsstedet Moesgaard

Arnborgvej 15
6933 Kibæk
Tlf. 97 19 12 80

www.opholdsstedetmoesgaard.dk

'REJSENDE' SEXMESSE

for voksne med udviklingshæmning

Fire socialpædagoger, der desuden er uddannede seksualvejledere, tilbyder at komme på besøg hvor som helst i landet med deres 'Rejsende' sexmesse

De fires samarbejde er forankret med udgangspunkt i deres ansættelse i Socialpædagogisk Udviklingscenter (SPUC) i Helsingør Kommune, Støttecenteret under Elmen i Frederikssund Kommune og Center for social service (udfører enhed handicap) i Glostrup Kommune. De gør en målrettet indsats for at sætte fokus på seksuelle behov og spørgsmål i hverdagen hos borgere med udviklingshæmning eller andre særlige behov. Det er deres håb at være med til i den forbindelse at nedbryde tavshed og fordomme om sex og seksualitet og pege på det rare ved sex.

SÅDAN FOREGÅR MESSERNE

Arrangørerne skriver blandt andet i deres informationsmateriale: "Vi har tidligere – med stor succes – afholdt messer med introduktion til emnet seksualitet med fokus på, hvad man kan få hjælp til, hvordan man søger hjælpen og at sex og seksualitet ikke er så farligt. Vi sørger for, at der er en hyggelig og varm stemning via lys, billeder, musik og indbydende stande. Vi sikrer, at man ikke får en uhensigtsmæssig 'lummer' fornemmelse, men at stemningen giver mod og lyst til at tale om og være i temaet seksualitet.

Vi rykker ud med en fuld messepakke bestående af fire stande:

1. Stand med "fnis-af-væg"- sjove og semifrække billeder, som får borgerne til at grine, og letter en 'seriøs' og modigere tilgang til emnet. I forlængelse af "fnis-af-væggen" er der en stand med af billeder af forskellige seksuelle retninger/interesser, som giver anledning til at snakke seksualitet.
2. Stand med sexlegetøj: Her vises et bredt udvalg af sexlegetøj, samt en grundig introduktion til brugen af det. For eksempel legetøj der er specielt designet til mennesker med handicap.
3. Stand med hygiejne, prævention og linge. På denne stand introduceres borgeren i at give og modtage massage.
4. Stand med introduktion til seksualvejlederens rolle og funktion."

Prisen for 2 timers sexmesse er kr. 8.000,- plus transport. Overnatning kommer oveni, hvis det foregår på Fyn eller i Jylland. Hør om kommende arrangementer – eller aftal et nyt.

**For yderligere
information kontakt
seksualvejlederne:**

Marianne Sørensen
mss43@helsingor.dk

Charlotte Legaard
clp43@helsingor.dk

Jan Hirsvang
janhirsvang@gmail.com,

Jane Schytt
pom10pom@hotmail.com

Flere informationer hos:

Socialpædagogisk
Udviklingscenter (SPUC),
tlf. 49283430 og
www.spuc.dk.

Scan QR-koden og besøg www.nssystem.com

...synlighed på tekstil

- Transfer •
- Broderi •
- Laser •
- Vævede etiketter •
- Plotterfolie •
- Tekstil •

a.h. nichro

Haardchrom A/S

– den stærke løsning –

Hårdforkromning • Kemisk nikkel
Kvalitet og leveringssikkerhed

Tlf. 36 78 16 00

Etableret i 1939

Søvangsvej 11-15, 2650 Hvidovre, fax 36 78 24 16

Dansk Revision

www.danskrevision.dk

Tronholmen 5, Postboks 199 8960 Randers SO Telefon 89 12 50 00
Vesselbjergvej 3 8370 Hadsten Telefon 86 98 34 55
Aalborgvej 51 9560 Hadsund Telefon 98 57 39 44

Djurslandsskolen

Djursvej 10 • 8586 Ørum Djurs • Tlf. 89 59 22 30
www.djurslandsskolen.dk • djurslandsskolen@norddjurs.dk

Udviklingshæmning og synshandicap

Bofællesskaberne Inge og Sofie Marie
– Ringsted

www.mariehjem.dk/ingesofie
Mail: ingesofie@mariehjem.dk

Bofællesskaberne Inge og Sofie Marie er for unge/voksne med udviklingshæmning og synshandicap, samt moderat fungerende med Autisme spektrum forstyrrelser (ASF) og eventuelle ledsagende udviklingsforstyrrelser og/eller psykiatriske overbygninger. Det er vores mål, at skabe rammerne for et trygt og meningsfyldt liv samt vedligeholde og videreudvikle livskompetencer således, at beboerne på sigt behøver mindre støtte i hverdagen. Vi råder over 36 lejligheder fordelt på 2 huse med hver deres målgruppe, oprettet som 2 bo-afdelinger efter Almenboliglovens §§ 105, stk. 2 samt 110, stk. 2 og 4. Ringsted kommune har godkendt Bofællesskaberne som et privat tilbud og drives som en non-profit selvejende institution under Fonden Mariehjemmene. – Beboerne modtager støtte efter §§ 83, 85 og 87 i SEL.

RASMUSSEN & SØNNER ApS

Lægårdsvej 1
8520 Lystrup

Volvo'er i Lystrup
www.rsbil.dk

Tlf. 86 22 84 22
Fax 86 22 83 35

JL·BUD

40 36 90 09

Fast rute alle hverdage:

Grindsted - Starup - Agerbæk - Árre - Esbjerg - Roust
Næsbjerg - Varde - Tistrup - Horne - Ølgod
Skovlund - Grindsted - Billund

Kurér- og Ekspres-kørsel:

Ud over sædvanlig rute - ring for info.

Online
booking:
jl-bud.dk

ARKITEKT- & BYGGEFIRMA

W I H L B O R G F R I S C H K N E C H T

ARKITEKTER M.A.A.

Marselis Boulevard 43 • 8000 Aarhus C
Tlf. 86 76 00 75 • Fax 86 76 37 75

BO&JOBUDDANNELSEN **HORSENS**

Et tilbud til unge over 18 år, som ikke umiddelbart kan gøre brug af det ordinære uddannelsessystem.

Vi introducerer til arbejdsmarkedet gennem praktikker hos lokale virksomheder.

I små bofællesskaber vejledes de unge i at bo selv - og vi tilstræber, at de unge på sigt bliver mest muligt selvhjulpne.

Der arbejdes med individuelle forløb, som i et helhedssyn tilgodeser den enkeltes ressourcer personligt, fagligt og socialt.

Vi arbejder ikke med kriminalitets- og misbrugsproblemer.

Nørrebrogade 9 • 8700 Horsens
Telefon 7560 1020
www.boogjobuddannelsen.dk

Ågård Malerforretning

v/ Jørgen Nygaard

Hørvænget 23, Ågård 75 55 30 56

Biltelefon 20 16 87 14

Alle former for malerarbejde udføres

betyder medlemskab af
DANSKE MALERMESTERS
garantiordning

Ågård Malerforretning

Sammen når vi op *Team*

Søndervang 3
9640 Farsø
Tlf.: 98 63 24 33

www.time-danmark.dk

Region Syddanmark

Handicapcenter Nordøstfyn

Handicapcenter Nordøstfyn tilbyder bolig, samvær og aktiviteter til mennesker med funktionsnedsættelse. Centeret har en anerkendende tilgang til den faglige udvikling, pædagogikken, samarbejdet og ledelsen. Handicapcenter Nordøstfyn kan oprette særforanstaltninger og enkeltmandsprojekter, hvis det efterspørges.

Handicapcenter Nordøstfyn
Tlf.: 9944 1000 • hcn@rsyd.dk
Skaboeshusevej 92 • 5800 Nyborg

Afdelinger: Bognæs • Engbo • Skærehaven • Skovhuse • Nordlys

SOCIALPÆDAGOGERNE

ØSTJYLLAND

Søren Frichsvej 42 C, st. • 8230 Åbyhøj

Tlf. 72 48 63 00

A-kassen: 72 48 60 10

Fax: 72 48 63 50

E-mail: oestjylland@sl.dk

Vi er på vej...

med diesel og fyringsolie

Ring og få et godt tilbud!

HK OLIE A/S

HORNBYLD KØBMANDSGAARD A/S
NORREBROGADEN 9, 8700 HORSSENS • TLF. 75 60 73 00

Køb Deres FYRINGS-OLIE lokalt!

Vi er den "mest" rigtige lokale olieleverandør i Bjerglyng.
(Vi betaler skat i Danmark)

TELEFON 7568 7300

Altid lave nettopriser...

Galerie Moderne Silkeborg er et af Skandinavien største gallerier med mere end 600 m2 udstilling.

Skiftende udstillinger med Cobraværker samt danske og internationale kunstnere.

Stort udvalg i grafik og kunstbøger.

Fri entre.
Mandag - Lørdag
kl. 10.00 - 17.00

Hostrupsgade 39 • 8600 Silkeborg • Danmark

Tlf. 86 81 44 44 • Fax 86 80 01 99

www.galeriemoderne.dk • info@galeriemoderne.dk

GALERIE MODERNE SILKEBORG

Grundlagt 1962

Det skrev vi...
for **64** år siden

1915 1916 1917 1918 1919 1920 1921 1922 1923 1924 1925 1926 1927 1928 1929 1930 1931 1932 1933 1934 1935 1936 1937 1938 1939 1940 1941 1942

AF FULDMÆGTIG VED SOCIALKONTORET I ESBJERG SVEND HANSEN ■

Bitre ord fra livets skyggeside:

Portræt af en uopdragelig

Den 30. december viste DR-K de tre dokumentarfilm "De åndssvages historie". Her følger man tre personer, som i årevis var fanget på forskellige anstalter. Men allerede i 1953 kunne LEV Bladet fortælle en næsten tilsvarende beretning, som også havde været bragt i Information i november 1952. Læs den her.

Han var fra et fattigt hjem med henved en halv snes børn. Han kunne ikke lide at gå i skole, fordi han havde så svært ved at lære at læse og skrive. Han skulkede i dagevis. Fik advarsler. Det hjalp ikke stort. En dag pillede han en dynamo-reflektor af en cykle, der bestemt ikke var hans egen. Hans far havde lovet, at han skulle få en cykle, når der engang blev råd, og så var det jo rart at have en reflektor. Han gemte den under en trappe, men fik en søvnløs nat og mange skrupler. Næste morgen listede han hen med reflektoren for at sætte den på, hvor han havde taget den. Under dette forehavende, hvis fine moralske impuls aldrig blev påskønnet efter fortjeneste, blev han overrasket af cyklens ejermand, og så var det sket! Fra politiet via diverse instanser til børneværnet. Tyveri af en reflektor til en værdi af fem kroner samt hans manglende interesse for en skole, hvor man blev "drillet og sat bagest", fordi man ikke kunne følge med, var nok til at fjerne ham fra hjemmet. Jeg har kendt hans hjem gennem mere end 30 år. Det var dengang en værre rodebutik, snavset og fattigt og uordentligt. Og sikken en lugt. Men hans mor var i al sin sjuskede og fattige og børnerige tilværelse en festlig og elskelig kvinde, grov og proletaragtig, men munter og med et hjerte af guld. Hun erindres endnu med taknemmelighed for sin godhed og kontante gavmildhed overfor drenge, der bragte varer til hendes fattige hus...

Men det var altså – målt med visse officielt autoriserede alen – ikke noget godt hjem, og da en undersøgelse tilmed afslørede, at knægten var åndssvag i lettere grad, var der grundlag nok til en fjernelse. Han anbragtes på et fredeshjem. Stakkels forhutlede lille fyr, hvor var det dog godt, at han kom bort fra det dårlige hjem, skrev en optimistisk og kærlig forstanderinde. Desværre skuffede han hende. Det varede ikke længe, inden han stak af. Han blev bragt tilbage. Med bistand af en mere maskulin medhjælper, der sørgede for de fornødne lussinger og for at holde ham fast under processen, klippede forstanderinden ham skaldet, hvorpå han lukkedes inde på sit værelse i 14 dage. Fangekosten: havresuppe uden sukker dag ud og dag ind.

Det smertede naturligvis forstanderinden, at hun måtte straffe det stakkels forhutlede og småtbegavede barn på denne måde, men man tugter jo den, man elsker, gør man ikke? Så snart håret var vokset ud, stak han af igen. Blev hentet tilbage, fik øretæver og klippet skaldet og fodret med havresuppe uden sukker. Det gentog sig tre-fire gange. Så brast forstanderindens tålmod. Den lille forhutlede fyr var blevet en skrækkelig oprører og kværlulant, der "uden grund" planlægger flugtforsøg. Hun måtte bede om at få ham flyttet. Det skete.

Bråskovgård tog sig af ham, og herfra har han, siger han, kun de allerbedste minder. Men han kunne ikke finde sig i tvangen og den uret, han følte, der var overgået ham, og stak også af herfra nogle gange. Efter i alt omtrent fire år under forsyng blev han udskrevet af forsyngen som ikke blot åndssvag i lettere grad, men som uopdragelig. Altså et håbløst tilfælde.

I retfærdighedens navn skal her indskydes, at det førnævnte fredes hjem forlængst er nedlagt (og damen forhåbentlig brændt) – samt at overinspektøren i børneforsorgen i 1947 har erklæret, at man indenfor dansk børneforsorg allerede for 20 år siden har taget afstand fra skaldetklipping som disciplinærmiddel. Taget afstand fra! Da de her refererede tilfælde imidlertid fandt sted i 1937-38, må det være tilladt at mene, at man ikke

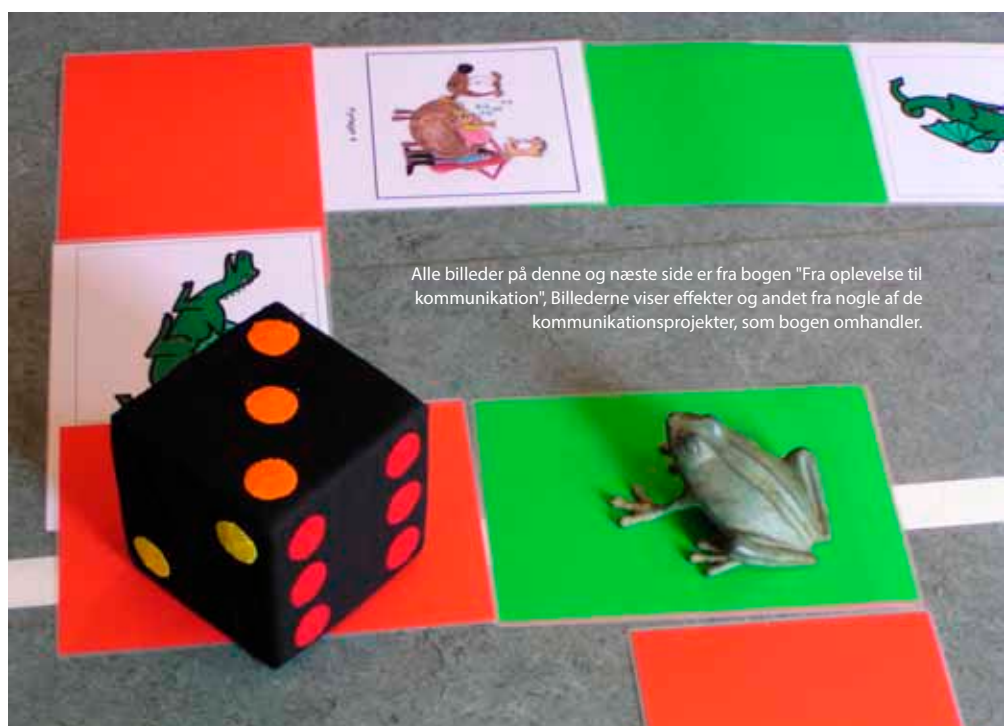
alle steder har forstået, hvad overinspektøren vil have, at vi andre skal tro: at han med "taget afstand fra" mener "forbudt". Måske er skrædersaksen og sukkerløs havresuppe endnu nogle steder anvendelige pædagogiske midler.

Det er nu, som man vil forstå, nogle år siden, man måtte tage den tunge beslutning at erklære knægten for uopdragelig. Hvis der endnu skulle være en eller anden af dem, der var med til at tage denne beslutning, der går rundt og har skrupler og plages af tanken om, hvordan det mon kan være gået ham, kan jeg berolige vedkommende. Der sker også mirakler uden børneforsorgens medvirken. Det lettere åndssvage og uopdragelige unge menneske, kværlulant og oprøreren, der planlagde flugt uden grund, har det godt. Han er gift og har et pænt hjem og pæne og så

vidt man kan se og høre velbegavede børn. Og han har godt arbejde. Nogle komplicerede specialmaskiner på en fabrik et sted oppe i Jylland er underlagt hans kontrol og eminent dygtige pasning. Han er selv den samme gæve fyr, som jeg altid syntes han var. Bevares, ingen vil mistænke ham for at være udgået fra Sorø akademi, miljøet, uretten og den åndelige tortur, han har været igennem, lader sig ikke uden videre, måske aldrig, helt aftvætte. Men han har lune og er livsbekræftende nok til at holde fortiden på passende afstand...

Forklaring? Han er ikke og har aldrig været hverken åndssvag eller uopdragelig.

Men han er ordblind i sværeste grad!

Alle billeder på denne og næste side er fra bogen "Fra oplevelse til kommunikation", Billederne viser effekter og andet fra nogle af de kommunikationsprojekter, som bogen omhandler.

Fra oplevelse til kommunikation

Ny bog om Alternativ og Støttende Kommunikation er en flot opsamling af faglig viden og ideer gennem 15 års erfaring. Bogen beskriver indfaldsvinkler til støttet kommunikation og forslag til konkrete kommunikationsprojekter

I november 2015 udkom en enestående bog med ideer til oplevelser gennem aktivitetsprojekter. Bogen hedder "Fra oplevelse til kommunikation" og målgruppen for ideerne er børn, unge og voksne med komplekse kommunikationsproblemer på grund af manglende – eller mangelfuld – udvikling af talesproget.

Uden talesprog er det svært at kommunikere med omgivelserne og dele fælles oplevelser.

Det er gennem kommunikation og samspil med andre, vi mennesker udvikler os. Så når talesproget er begrænset eller er helt væk, er der brug for viden om Alternativ og Støttende Kommunikation. Derfor er denne bog en velkommen gavel!

Bogens styrke er, at den er skrevet af et tværfagligt forum i Region Nordjylland, TAVSgruppen, som har specialviden indenfor kommunikation. Otte forskellige fagpersoner, der har det fælles mål at formidle viden, ideer og forslag til initiativer indenfor Alternativ og Støttende Kommunikation, har bidraget til bogen.

UDGANGSPUNKTET ER ALTDIG BRUGERENS GRUNDKommunikation

Alternativ og Støttende Kommunikation omfatter alt det, der gør kommunikation og samspil muligt mellem mennesker, når verbal tale og/eller sprogforståelse er vanskeligt.

Bogen indledes med vigtig baggrundsviden om kommunikation og samspil med omgivelserne.

Herefter beskrives kort de vigtigste grundregler indenfor Alternativ og Støttende Kommunikation, hvor der altid skal tages udgangspunkt i brugerens grundkommunikation. Bruges der for eksempel lyde, mimik, øjenudpegning, kropssprog og eventuelt tegn til tale, starter man der med Alternativ og Støttende Kommunikation. Vigtigt er det også at sikre kontinuiteten i brugerens kommunikation og bygge videre på grundkommunikationen, så der sker en udvikling i brugerens sprogforståelse og muligheder for at kommunikere med omgivelserne.

FIRE KONKRETE FORSLAG TIL AKTIVITETER

Bogen er spækket med mange gode ideer og forslag til fælles oplevelser gennem fire forskellige aktivitetsprojekter. Alt er grundigt beskrevet med formål, billeder, tekst og evaluering.

Aktiviteterne danner rammen om fælles oplevelser, samspil og kommunikation. Aktiv deltagelse i disse samoplevelser foregår på flere niveauer – med eller uden dialog.

Med bogen følger et USB stik med billedmateriale og skabeloner til de fire aktivitetsprojekter.

- Mellem Himmel og Hav i Nordjylland
- På oplevelse i eventyrets verden, H.C. Andersen
- At tænke og drømme – vælg og handle for at skabe mening, Søren Kierkegaard
- At spire og gro i et kommunikativt miljø

Bogen henvender sig til pårørende og personale, der i deres daglige arbejde skal sørge for et kommunikativt miljø for Alternativ og Støttende Kommunikation.

"Fra oplevelse til kommunikation" er udgivet med støtte fra Landsforeningen LEV, Region Nordjylland og HandiKram.

Bogen distribueres via HandiKram (www.handikram.dk) til fremstillingsprisen: 200 kr. + moms

Bofællesskabet
LYKKE

Marie

www.mariehjem.dk/lykke

Et nyt bofællesskab for 24 unge med multiple funktionsnedsættelser. Et bofællesskab med masser af plads og moderne teknologi.

Vi har enkelte ledige pladser

Kontakt:

Forstander Kirsten Borst

kb@mariehjem.dk

tf: 47 38 39 00

BOSTEDET DYSEMOSEN

Dyssemosevej 9 • 4760 Vordingborg

Tlf. 55 38 20 55 • www.bostedetdyssemosen.dk

ØSTER SKERNINGE
AUTOVÆRKSTED

Øster Skerningevej 17B, Ollerup
5762 Vester Skerninge

Tlf: 6224 1349

Email: info@oe-skrauto.dk

www.oe-skrauto.dk

Jens Kromanns Vej 9
Snoghøj
7000 Fredericia
Tlf. 75 94 56 14

Aftenskolen for udviklingshæmmede.

Ring og rekvirer program for sommerhøjskoler, weekendkurser samt for undervisning i Kolding, Fredericia Vejle, Svendborg og Langeland.

Botilbuddet Stjernes kud

Botilbuddet Stjernes kud er et privat botilbud, med plads til seks beboere på Stjernes kud og tre i vores bo trænings lejligheder.

Målgruppen omfatter sentudviklede og debile i alderen 18-30 år.

Generelt for målgruppen er, at de er marginaliseret mennesker, der har svært ved at tilpasse sig samfundets normer med deres sociale- og adfærdsmæssige handicap. Beboerne har en forsinket eller mangelfuld udvikling af kognitive, sproglige motoriske og sociale evner og færdigheder.

www.botilbuddet-stjernes kud.dk

**ASFALT?
SPØRG OS**

**ASFALT
REMIX
OB**

KVALITET HELE VEJEN
pankas.dk

Alm
Brand

8730 2000

Opholdsstedet Lundsgaard

Birkevej 36, Brylle
5690 Tommerup

Tlf. 63 76 60 39

Job til alle

klapjob.dk

Er du på førtidspension eller ved at være færdig med en STU? Og kunne du tænke dig et job? Så kontakt KLAP...

Job til førtidspensionister

Et projekt under
Landsforeningen
LEV

KLAP (kreativ langsigtet arbejdsplanlægning) er et projekt under Landsforeningen LEV, der arbejder for at skaffe skånejob til mennesker med kognitive vanskeligheder. KLAP har en række landsdækkende aftaler med virksomheder om at skabe jobmuligheder, ligesom vi har et landsdækkende team af jobkonsulenter som er klar til at hjælpe. KLAP har bla. samarbejde med Sunset Boulevard, McDonalds, Irma, Rema 1000, Silvan, Matas, Færgen, Bilka, Føtex, Steen & Strøm, Danske Diakonhjem, Region Nordjylland og Region Midtjylland.

v/ Gert Hansen
Bogøvej 4 - 6710 Esbjerg V
40 26 23 39
www.gh-service.dk

Soft Design

Soft Design A/S
Rosenkæret 13
2860 Søborg

Telefon: 39 66 02 00
Telefax: 39 66 02 02

www.softdesign.dk

Klejtrupvej 15 • 9500 Hobro
Tlf. 98 54 44 60
www.birkebo1og2.dk

Alex Andersen Ølund A/S

*Vi kører for det grønne erhverv!
Kørsel med affaldscontainere, grus og sten*

Holkebjergvej 54 • 5250 Odense SV
Tlf. 66 18 81 97 • www.alex-andersen.dk

Danhostel Faxe vandrerhjem, en Socialøkonomisk virksomhed der drives af mennesker med særlige behov og som tilbyder meget mere end en seng at sove i. Lejrskoler, kurser og fester holdes i skønne omgivelser ved Nordeuropas største hul i jorden, Faxe Kalkbrud, med mulighed for ture i kalkbruddet alene, eller med guide.

Østervej 4 • 4640 Faxe • Tlf. 56 71 41 81 • www.danhostel.dk

Bostedet Åhusene

Østergade 45 F, St.
8300 Odde
Tlf. 87 80 36 40
www.aahusene-odder.dk

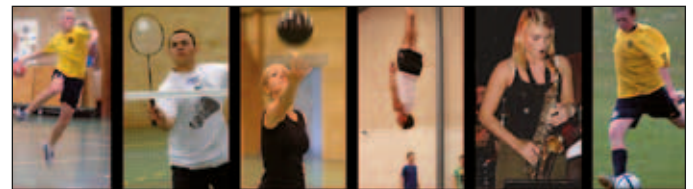
café Pakhuset
En særlig Café
med god tid til det hele

Fjerstupsvej 20 • 2620
Ballerupvej 11 • 8300 Odde • Tlf. 87 80 36 40
www.cafepakhuset.dk

Velkommen til VilstedSøGård.

Kursus center, Bed & Kitchen i naturskønne omgivelser ved skov og sø. Tlf. 40904368 mail vd@vilstedsommerland.dk
Vilsted.loti.dk

Gymnastik - Spring Boldspil - Design - Musik

Er du til spændende valgfag og nye venner,
så er Elbæk Efterskole en oplagt mulighed!

Se meget mere på:

www.elbaek-efterskole.dk

Elbæk Efterskole | Elbækvej 53 | Elbæk | 8700 Horsens | Tlf. 75 66 90 57

SOLUND MUSIK-FESTIVAL

7.-9. JUNI 2016

Tirsdag d. 7. juni (Gratis koncerter):

Scarlet Pleasure, L.I.G.A., Magtens Korridorer, Thomas Helmig Jam, Muddi & Salamidrengene (lukket børnefest), Hverdagens Helte, Brothers INC. (after ski Party), Torben Lendager Band (lukket pensionist fest), Railroad Blues Band.

Onsdag d. 8. juni:

Skole- og bb. bands, Lukas Graham, Nik & Jay, Kandis, Johnny Madsen, Ankerstjerne, Minds of 99, Johnson, Johnny de Luxe, Bibbi, Sniff & Skriver, Fede Finn & Funny Boyz, Back, Larsen & Thrane, K.L.C. Band, Credence Clearwater Repeated, Michael Trier Band.

Torsdag d. 9. juni:

Rasmus Seebach, Christopher, Birthe Kjær & The Feel Good band, Mads Langer, Lars Lillholt band, Shaka Loveless, Steve Cameron & the Gospel Calvary, Nikolaj & Piloterne, Den Røde Tråd, Fede Finn & Funny Boyz, Tom Donovan, Jonah Blacksmith, Electric Guitars.

Priser 2016 (OBS! nedsat ledsager billetpris)

1-dagsbilletter (ons- eller torsdag) 475 kr.
1-dagsbilletter **ledsager** 200 kr.

2-dagsbillet (ons- og torsdag) 750 kr.
2-dagsbillet **ledsager** 300 kr.

Camping 40 kr./nat
Morgenmad 50 kr./brunch + 25 kr.
Festival Hotel 60 kr./nat

Billetsalg døgnet rundt

Bestil via us@solundfestivalen.dk
– skriv navn/tel. nr. – Vi ringer dig op.
Alternativt via 86 52 55 66 – læg
navn/tel. nr. – Vi ringer dig op.

IKKE solgte billetter "skydes af"
ved indgangen på dagene.

Henvendelser vedrørende billetter/din
bestilling kan **KUN** ske på telefon
86 52 55 66.

Aflastningshjemmet Rendberg

et tilbud til udviklingshæmmede voksne og børn

Rendbjergvej 9
6320 Egersund
Tlf. 74 44 23 52

OLIGOFRENIKLINIKKEN

Oligofreniklinikken er et nyåbnet psykiatrisk tilbud udenfor det offentlige behandlingssystem, som henvender sig til alle borgere, herunder udviklingshæmmede mennesker.

Konsultation efter aftale.
Kurt Sørensen
fhv. overlæge, speciallæge i psykiatri

Ingen sygesikringsoverenskomst

Strandbyvej 9 • 8240 Risskov
Tlf. 86 17 68 86/40 93 58 79
info@oligofreniklinikken.dk
www.oligofreniklinikken.dk

Ørsted Gl. Skole tilbyder et højskolelignende døgnophold eller STU i hel- eller delforløb

Vi er godkendt til 2 paragraf-66-pladser til unge under 18 år og vi er godkendt til 6 paragraf-107-pladser til unge over 18 år.

Et tilbud til udviklingshæmmede unge

Vi hjælper dig i den rigtige retning!
Kontakt skolen for et besøg eller praktikophold.

Ørsted Gl. Skole

Ørstedvej 12 • 6560 Sommersted • Tlf. 2162 8972
E-mail: info@orstedskole.dk • www.orstedskole.dk

Navigatio

Har du et barn med autisme, ADHD eller udviklingshæmning?

Er det en udfordring at få hverdagen til at hænge sammen?
Er det svært at navigere i samarbejdet med det offentlige og skolen?

Navigatio kan være med til at skabe overblik, reducere stress, målrette indsats og tydeliggøre jeres hverdag for samarbejdspartnere.

Kontakt mig og få en uforpligtende snak om jeres situation og hvordan jeg evt. kan jeg hjælpe jer.

Se mere på
www.hanskastbjerg.dk
60 54 00 74

Byggeri af fritids- og helårshuse

STENHØJ HUSENE

Industrivej 11 · Vangen · 9900 Frederikshavn
Tlf. 9847 9055 · www.stenhøj-husene.dk

LEV-kontakten

Regionalt opdelt

1000 - 2990

EMIL NIELSENS SMEDEVÆRKSTED A/S GENTOFTE

Grundlagt 1893
Mesterlodden 33
2820 Gentofte
TLF. 39 65 02 07

RUDE DYREKLINIK ApS

Holsteinborgvej 5, 4243 Rude
Kirurgisk og medicinsk behandling af store og små husdyr
Tlf. tid bedst 8.00-9.00 • Konsultation efter aftale
55 45 91 05

5000 - 5985

Tømmergaarden 17 • 5600 Faaborg • www.faaborgcykeltaxi.dk

6000 - 6990

Tornskov

Nybølnervej 24 b, th. • 6310 Broager
Tlf. 27 73 11 45 • www.tornskov.dk

7000 - 7990

Oranje Beton A/S

Frøjkvej 27 – 7500 Holstebro
97 42 31 33
E-mail: mail@oranje.dk – www.oranje.dk

Kiropraktor

Per Fogsgaard

Vestergade 11 • 7600 Struer

Tlf. 97 84 00 90 • 40 13 79 79

8000 8990

Jan Møller

Saturnvej 17 • 8370 Hadsten
Tlf. 86 98 19 72
Bil 40 19 19 72

Arbejde m/gravemaskine, rendegraver og minigraver • Nedbrydningsarbejde
Planering og belægningsarbejde • Flisebelægning
Oprensning af grøfter og søer

Maskinstation Martin Ulf Nielsen

Over Vrøndingvej 11
8700 Horsens

75 67 35 81

RESERVERET

Tjele Maskinstation

- * Mejetærskning *
- * Sprøjtning *
- * Grøntsnitning *
- * Slamsugning *

Overlundsvej 14, Foulum
8830 Tjele

Tlf. 86 65 31 60

Biltelefon 40 28 50 71

Hjemmevejlederteamet

Bakkevej 1 • 8920 Randers V

Tlf. 8915 1772

Skovgaard VVS A/S

Vandtårnsvej 67 • 2860 Søborg

Tlf. 39 67 69 96

lars@skovgaardvvs.dk
www.skovgaardvvs.dk

3000 - 3670

Frederiksborg Apotek

Apoteket har døgnvagt
www.frederiksborg-apotek.dk

Tlf. 48 26 56 00

Slotsgade 26 • 3400 Hillerød
Handicapvenlige adgangsforhold

4000 - 4990

Tilbud til mennesker med udviklingsforstyrrelser og udviklingshæmning:
Skolehjem, ungdomsuddannelse, voksentre og værksteder

Strandvejen 15 • 4733 Tappernøje • Tlf. 55 96 51 19
E-mail: marjatta@marjatta.dk • www.marjatta.dk

8000 8990

Dansk Autohjælp

70 10 80 90

9000 - 9990

BOLIGER TIL ALLE

Lindholm Søpark 4, 9400 Nørresundby
Telefon: 98 17 30 66

E-mail: info@sundbyhvorup.dk

www.sundby-hvorupboligselskab.dk

SUNDBY-HVORUP
Boligselskab

BESLAG

A/S J. PETERSENS BESLAGFABRIK

Jacob Petersens Vej 9 - 9240 Nibe
Tlf. 98 35 15 00 - Fax. 98 35 22 00

ReviØst

Reg.revisor Jess Hæstrup
Hjørningvej 433, 9750 Østervrå
Tordenskjoldsgade 7 B . 9900 Fr-havn
www.reviost.dk

RIGTIGE MÆND

Største udvalg i Jylland
både som web-shop og butik

2XL - 10XL

Østergade 29A • 9400 Nørresundby
Tlf. 98 22 34 46 • www.rigtige-maend.com

H. Jespersen & Søn A/S

Aut. el-installatør
EL-ANLÆG ELEKTRONIK
Tlf. 98 94 22 11 • Fax 98 94 47 59
Dalsagervej 24 . 9850 Hirtshals
E-mail: hjs@h-jespersen.dk • www.h-jespersen.dk

DØGNVAGT

DØGNVAGT

Teglvangenget 54 Als
9560 Hadsund
Tlf. 98 58 18 58
www.hvem-kan.dk

HVEM • KAN

Den selvejende institution
Voksen-socialt opholdssted

Skagen Motel

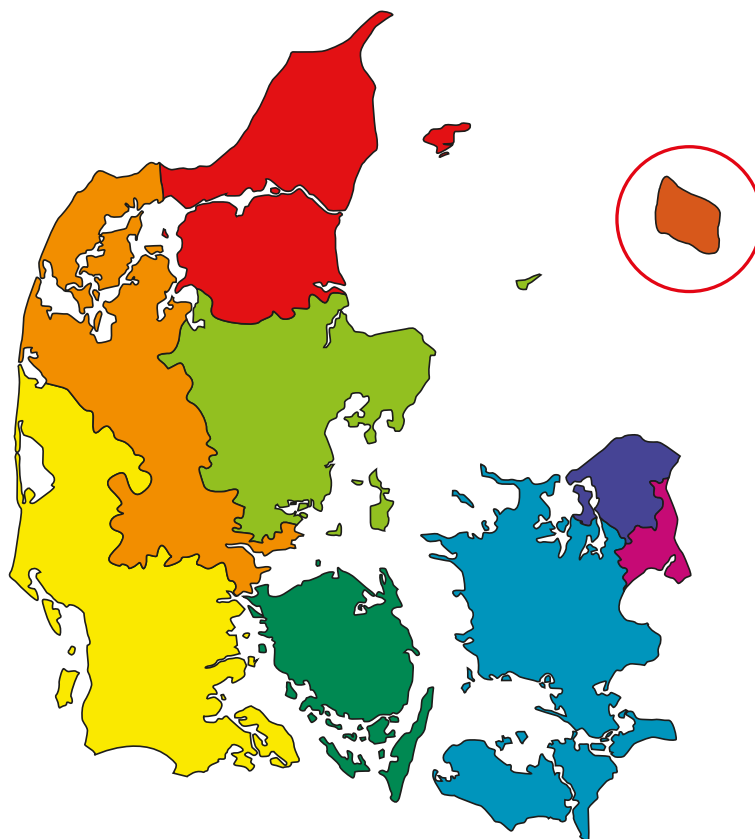
Frederikshavnsvej 8 • 9990 Skagen
Tlf. 98 44 45 35 • info@skagen-motel.dk
www.skagen-motel.dk

LEV-kontakten

Regionalt opdelt

	1000 - 2990		6000 - 6990
	3000 - 3670		7000 - 7990
	3700 - 3790		8000 - 8990
	4000 - 4990		9000 - 9990
	5000 - 5985		

FORSIKRINGS- PRÆMIER 2016

HANDI Forsikringservices forsikringsportefølje var i 2015 igen yderst stabil. Det betyder, at præmierne heller ikke stiger i år udover den almindelige indeksregulering.

BOFORSIKRING

Præmien på Boforsikringen for 2016:

Forsikringssum	Præmie
173.000 kr.	687 kr.
346.400 kr.	912 kr.
519.600 kr.	1.199 kr.
691.700 kr.	1.460 kr.

Tilvalgsdækninger til Boforsikring:

- Elskadedækning: 238 kr.
- Glas & Kumme: 330 kr.
- Afbestillingsdækning: 460 kr.
- Hundeanvar: 399 kr.
- Elektronikdækning: 511 kr.

Ekstra gratisdækning: Nu er der også dækning for identitetstyveri tilknyttet Boforsikring.

HÆNDELSESFORSIKRING

Præmien på Hændelsesforsikringen for 2016:

Sum	Præmie
125.000	752 kr.
250.000	1.400 kr.
375.000	2.048 kr.
450.000	3.508 kr.

FORSIKRING DÆKKER NU IDENTITETSTYVERI

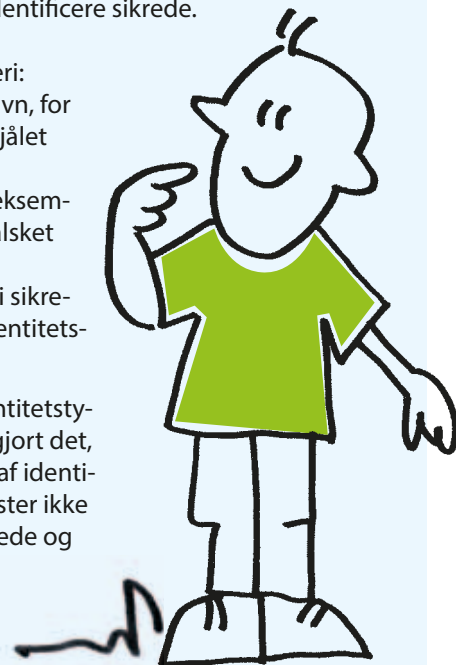
Med en Boforsikring hos HANDI Forsikringservice kan du få hjælp og rådgivning i tilfælde af identitetstyveri.

Ved identitetstyveri forstås ulovlig eller uautoriseret brug af sikredes identifikationspapirer med henblik på økonomisk vinding fra tredjepart. Ved identifikationspapirer forstås dokumenter eller oplysninger, som bekræfter sikredes identitet. Dette kan for eksempel være pas, kørekort, bankkort, elektronisk signatur, NemID, lønseddel, udbetalingsanvisning og andet materiale, som kan identificere sikrede.

Eksempler på identitetstyveri:

- Lån optaget i sikredes navn, for eksempel ved hjælp af stjålet cpr-nummer
- Kreditkonto åbnet med eksempelvis et stjålet eller forfalsket pas som dokumentation
- Abonnementer oprettet i sikredes navn ved hjælp af identitetstyveri

Dækningen i forhold til identitetstyveri betyder, at du får godtgjort det, som bliver stjålet på grund af identitetstyveriet. Dækningen koster ikke ekstra og gælder alle indgåede og fremtidige Boforsikringer.

HANDI
Forsikringservice

KONTAKT

HANDI Forsikringservice på
tlf. 3635 9640 eller
email: handi@lev.dk
Se også vores hjemmeside
www.handiforsikringservice.dk

Hjælp og vejledning via video

Mennesker med handicap i Ringkøbing-Skjern Kommune kan se frem til, at dialogen med bostøtter og andre fra kommunen i højere grad kommer til at foregå via en tv-skærm. Det skriver Jyske Vestkysten.

Byrådet i Ringkøbing-Skjern diskuterede op til jul en plan, som skal spare penge på drift på ældre- og handicapområdet. Der er tale om et forsøg, hvor ansatte kan yde bostøtte via videosamtale. Kommunen beskriver selv tiltaget således: "Bostøtte via videosamtale er kommunikation via videosamtaler mellem bruger og bostøttemedarbejder, hvor der er fokus på guidning, vejledning og struktur til hjælp for brugeren. Herved bliver bostøtte via videosamtale en erstatning til den traditionelle bostøtte, der hvor det giver mening at yde bostøtte via videosamtale."

Byrådet har bedt forvaltningen udarbejde "Projekt bostøtte via videosamtale". Argumentet for at handicappede i fremtiden skal tale til en tv-skærm i stedet for et levende menneske er, at afstande i Ringkøbing-Skjern er store.

"Der er kommet nye teknologiske muligheder, som giver os mulighed for at undersøge alternativer til den måde, vi arbejder med vores kerneopgave i dag. En af de teknologiske muligheder er bostøtte via videosamtale, som er bostøtte, der ydes via videosamtaler mellem bruger og medarbejder", lyder det i den indstilling, som forvaltningen netop har sendt til medlemmer af social- og sundhedsudvalget.

Priser for at lave fester for udviklingshæmmede

I LEV Bladet nr. 6, 2015, fortalte vi om De Frivillige Seksualvejledere, der har fået den gode ide at arrangere diskoteksfester for mennesker med særlige behov i Jomfru Ane Gade i Aalborg. Festerne afholdes fire gange om året på diskotek Hollywood.

Sidst på året blev De Frivillige Seksualvejledere belønnet med Aalborg Kommunes Handicappris 2015 med denne begrundelse:

"De Frivillige Seksualvejledere gør en stor indsats for inklusion og for at skabe en ramme, hvor unge med særlige behov kan mødes og feste på lige fod med andre unge. Initiativet er nyskabende og utraditionelt og er med til at bryde grænser ned."

Du kan læse artiklen fra LEV Bladet om De Frivillige Seksualvejledere og deres diskotekfester på lev.dk. Artiklen har titlen "Fest i Gaden".

Faglig bekymring over opsplitting af kommunikationscenter

De fire sønderjyske kommuner, Haderslev, Sønderborg, Tønder og Aabenraa lukkede pr. 1. januar deres fælles Center for Hjælpemidler og Kommunikation (CHK). Fremover skal kommunerne løse opgaverne hver for sig.

Det fælleskommunale CHK havde til huse i Aabenraa Kommune i den lille by Bov ved Padborg. De konsulenter (tale-, høre- syn m.v.) fra det lukkede CHK, som fremover skal arbejde for Aabenraa Kommune, forbliver i lokalerne, men er nu knyttet til kommunens Hjernecenter Syd, som derfor er omdøbt til Hjernecenter Syd & Tale – Høre – Syn. Der er ifølge Aabenraa Kommunes handicapchef Per Petersen ikke tale om en spareøvelse. Kommunens budget er det samme.

Kommunernes erklærede ambition er, at fagligheden ikke svækkes med lukningen af CHK. Derfor er kommunerne enige om at prioritere tværkommunalt netværkssamarbejde mellem konsulenterne i de fire nye enheder. Den tidligere tillidsrepræsentant på CHK, logopæd Gitte Lindholdt, er fortsat tillidsrepræsentant for konsulenterne i Aabenraa. Hun siger til folkeskolen.dk, at det ikke tyder på, "at de tre andre kommuner vil være bekendt at lave et ringere tilbud, end vi havde på CHK".

Alligevel er Gitte Lindholdt ikke i tvivl om, at nedlæggelsen af CHK er uklog og vil føre til en et samlet set ringere fagligt tilbud til borgerne: "Vi har givet kommunerne masser af informationer om fordelene ved at forblive samlet, så det kan ikke være på grund af uvidenhed, at de har splittet os op. Men de seneste fem år har det aldrig været de samme mennesker, som har mødtes om at forhandle en borgmesteraftale på plads. Kommunerne har sendt forskellige repræsentanter, og så kommer kontinuiteten og fornemmelsen for, hvad der foregår i en institution, til at sejle. Derfor har kommunerne ikke begreb om, hvad det er, de har lukket. De har fået det at vide, men de har ikke forstået det," siger hun.

Aabenraas handicapchef, Per Petersen, giver et eksempel på en ulempe: "Det betyder noget for de tre andre kommuner, at de har fået opgaverne tættere på deres borgere, men opdelingen af CHK kan gå ud over den faglige bæredygtighed. Selv om vi har opgraderet inden for både syn, tale og høre i Aabenraa, har vi ikke medarbejdere til at tage over, hvis for eksempel konsulenten på stemmeområdet bliver syg. Så der vil enten opstå ventetid, eller vi skal hente hjælp i de andre kommuner. Der er ikke så langt til grænsen for, hvor vi ikke selv kan løse en opgave."

Bedre befording for handicappede

Ved nytår trådte en ny aftale i kraft, der forbedrer den landsdækkende handicapbefordring, skriver Spastikerforeningen.

Det er trafiksselskaberne BAT, FynBus, Midttrafik, Movia, NT og Sydtrafik, der i en to-årig aftale har udvidet samarbejdet om landsdækkende handicapkørsel.

Det betyder nu, at kunderne bestiller den landsdækkende rejse ét sted med de priser og regler, de kender. De opnår større driftssikkerhed i og med, at deres tilslutningsrejse bliver overvåget af trafiksselskabet.

Et eksempel kan være, at en bruger af Movias handicapordning skal til Aarhus. Movia kontaktes og foretager følgende bestillinger: A) Transport fra hjemmet til Kbh Hovedbanegård, B) togrejse til Aarhus Bane-gård og C) transport til slutdestinationen.

Aftalen betyder også, at trafiksselskaberne kan tilbyde kunderne interne rejser i andre trafiksselskabers område.

Har du brug for flere informationer om din befording, skal du kontakte det relevante regionale trafiksselskab.

Pris til frivilligt drevet museum

Tæt på nytår uddelte Slagelse Kommune sammen med Handicaprådet kommunens Handicappris for 2015 til Støtteforeningen for Dansk Forsorghistorisk Museum, der ligger i Slagelse på den tidligere institution Andersvænge.

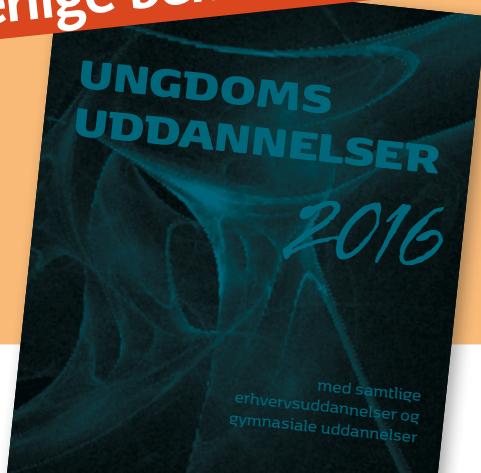
Prisen blev begrundet med, at Støtteforeningen gør et stort arbejde i at formidle et stykke Danmarkshistorie om mennesker med udviklingshæmning. "Støtteforeningen kan nu tilføje en fornem pris for det fornemme stykke arbejde," udtalte et udvalgsmedlem i Handicap og Psykiatri.

Museet er det største af sin art i Norden. Formidlingen og organiseringen af udstillingerne i den tidligere køkkenbygning på Andersvænge varetages af en gruppe på ti frivillige. Museet blev oprettet i sin tid for at bevare og formidle den glemte historie. Samtidigt ønsker museet at give en nutidig kritisk indgangsvinkel på den måde, vi behandlede udviklingshæmmede, før de fik samme rettigheder som alle andre mennesker. Hvis man da kan sige, at de har fået det!

"Vi gør rigtig meget for at fastholde, formidle og bevare de udviklingshæmmedes historie og være et aktiv i den almindelige folkeoplysning," sagde formanden for Støtteforeningen, Kirsten Rosenkilde ved prisoverrækkelsen. "Det er et stort klap på skulderen at modtage sådan en pris for det stykke arbejde, som de frivillige på museet er med til at yde."

Museet, og ikke mindst en af de frivillige hovedkræfter, Henning Jahn har også haft en hovedrolle i skabelsen af dokumentarfilmene "De åndssvages historie", der blev sendt i slutningen af 2015, og som i øvrigt bliver genudsendt i marts/april i år.

Uddannelsesbogen – for unge med særlige behov 2016

Alle unge med særlige behov har retskrav på at få tilbudt en særlig tilrettelagt ungdomsuddannelse. "Uddannelsesbogen for unge med særlige behov" vil gerne hjælpe interesserede med at finde rundt i lovgivningen og de mange tilbud.

Bogen omhandler blandt andet:

- Samtlige ungdomsuddannelser for unge med særlige behov
- Hvad siger loven – oversat til almindeligt dansk
- Hvem kan modtage tilbuddene?
- Økonomi og meget andet

Pris pr. stk.: **149,-**
Bestil bogen på www.ua.dk

Ringsted

Mona Williams
Tlf. 5764 3584
e-mail: lev.ringsted@gmail.com

Roskilde/Lejre

Bjørn Lykke Sørensen
Tlf. 6172 0976
e-mail: bohism29@gmail.com

Rødovre

Tom Olsen
Tlf. 2021 3651
e-mail: tom-riechmann@post.tele.dk

Silkeborg

Anders Christensen
Tlf. 8684 6221
e-mail: anderschristensen1976@gmail.com

Skive

Jørn Bruun
Tlf. 3023 5517
e-mail: bruun.skive@youmail.dk

Slagelse/Sorø

Gitte Larsen
Tlf. 58376012
e-mail: gl@attheweb.dk

Solrød

Carsten Wærns
Tlf. 5614 4125
e-mail: waerens@webspeed.dk

Svendborg/Langeland

Frank E. Jensen
Tlf. 6222 1490
e-mail: edelberg@stofanet.dk

Sønderborg

Finn Schmidt (kontaktperson)
Tlf. 2532 0805
e-mail: fluefinn43@gmail.com

Thisted

Gerda Kobberø (kontaktperson)
Tlf. 9793 7444

Tønder

Jens Ellekjær
Tlf. 7472 4094
e-mail: je@kreds.lev.dk

Varde

Ole Lennart
Tlf. 2170 0359
e-mail: familien-lennart@mail.dk

Vejen

Finn Nygaard
Tlf. 7552 4740
e-mail: finn@asbovej.dk

Vejle

Kirsten Marie Sørensen
Tlf. 2176 3921
e-mail: ksorensen@stofanet.dk

Vendsyssel

Fridolin Laager
Tlf. 9847 9116
e-mail: laagerf@gmail.com

Vestegnen

Niels Tobiasen
Tlf. 2420 1624
email: lev.vestegnen@kreds.lev.dk

Vestjylland

Kurt Veise
Tlf. 6140 9025
e-mail: kurt.veise@lev-vestjylland.dk

Viborg

Susanne B. Andersen
Tlf. 2822 0596
e-mail: susannebandersen5@gmail.com

Aabenraa

Calle Bork Thams
e-mail: callethams@gmail.com

Aalborg/Himmerland

Anders Hind
e-mail: hindanders@gmail.com

Aarhus

Anni Sørensen
(konstitueret formand)
Tlf. 2628 3083
e-mail: anni.soerensen6@skolekom.dk

Angelmanforeningen i Danmark

Lene S. Kongpetsak
Tlf. 5380 0284
e-mail: lenesommer@kongpetsak.dk
www.angelman.dk

Danske Døvblindfødtes Forening

Vibeke Faurholt
Tlf. 9885 4332
e-mail: faurholt@mail.tele.dk
www.ddbf.info

Dansk Forening for Tuberøs Sclerose

Liselotte W. Andersen
Tlf. 8627 7714
e-mail: brandersen@webspeed.dk
www.tsdanmark.dk

Den danske CDG-forening

Pia Seitzberg
Tlf. 4634 1546
e-mail: johnnymadsen@email.dk
www.cdg.dk

Handicappede børn og unge uden diagnose

Anja Grevinge
Tlf. 6178 0508
e-mail: formand@hbud.dk
www.hbud.dk

Landsforeningen for Rubinstein-Taybi Syndrom

Brian Schack
e-mail: formand@uniquedanmark.dk
www.Rubinstein-TaybiSyndrom.dk

UniqueDanmark

Dorte Vestergren Møller
e-mail: dorte@uniquedanmark.dk
www.uniquedanmark.dk

Kristelig Handicapforening

Thomas Bjerg Mikkelsen
e-mail: formand@k-h.dk
www.k-h.dk

Smith-Magenis Syndrom Forening

Pernille Fox
Tlf. 2763 8808
e-mail: pernille@smithmagenis.dk
www.smith-magenis.dk

Landsforeningen Downs Syndrom

Thomas Hamann
Tlf. 2129 6675
email: donluffe@me.com
downssyndrom@downssyndrom.dk
www.downssyndrom.dk

Landsforeningen for Fragilt X syndrom

Eva Bryld
Tlf. 2349 0317
e-mail: formand@fragiltx.dk
www.fragiltx.dk

Dansk Forening for Williams Syndrom

Mette Grentoft
Tlf. 2261 2760
e-mail: mettegrentoft@gmail.com
www.williams-syndrom.dk

Landsforeningen for Prader-Willi Syndrom

Jytte Helgogaard
Tlf. 2167 1299
e-mail: jyttehelgogaard@tdcadsl.dk
www.prader-willi.dk

Landsforeningen for Sotos Syndrom

Yvonne Wounlund
Tlf. 6447 1090
e-mail: yvonne-wounlund@mail.dk
www.sotosyndrom.dk

Landsforeningen Rett Syndrom

Martin Jagd Nielsen
Tlf. 2170 3314
e-mail: martin@rett.dk
www.rett.dk

ULF – Udviklingshæmmedes Landsforbund

Lars Gjermandsen
Tlf. 7572 4688, Fax 7572 4633
e-mail: ulf@ulf.dk
www.ulf.dk

Copyright:

LEV må gerne kopieres og på anden måde anvendes, hvis kilden tydeligt angives.

Et eksemplar af den pågældende publikation bedes tilsendt LEVs redaktion.
ISSN 1903-7937

A/S Sæby Fiske-Industri
 Gyldendalsvej 2-4 • 9300 Sæby
Tlf. 98 46 10 66
 www.saeby.com

A/S Sæby Fiske-Industri

MacArtney
 UNDERWATER TECHNOLOGY

Denmark • Norway • Benelux • Germany
 France • United Kingdom • USA • Brazil

www.macartney.com

Styrke til at være noget for andre

www.sl.dk

SOCIALPÆDAGOGERNE

FLREKLAME

Agerbakken 21 • 8362 Hørning • Tlf. 7022 1870 • fl@fireklame.dk

Mønsted Turistbusser

Vi tilbyder alle former for buskørsel i ind og udland
 Vi har busser fra 10 - 57 pers.
 Nu også stor liftbus op til 10 kørestole + 20 - 22 pers

Kontakt os for et godt tilbud, På
monsted@monsted-turistbusser.dk

Tlf. 86 64 52 44 fax 86 64 54 98
 Fuglevænget 22, Mønsted - 8800 Viborg

Bluetooth®
 LED PÆRER

IMPO TRADING
 LAMP-LIGHT MEGAMAN

- Betjenes med din mobil eller tablet
- Tænd / sluk
- Lysdæmper integreret i pæren
- Timer-funktion til automatisk tænd/sluk

Impo Trading A/S • Havnegade 50 • 5000 Odense C • www.impotrading.dk

Aktivitetscenteret Kellersvej
 Dagtilbud for voksne udviklingshæmmede

Mangfoldighed og muligheder
 Flexibilitet • Oplevelser • Neuropædagogisk tilgang • Dyrehold og ridning
 Mulighed for halvtidspladser • Cafe Dukkehuset

Kellersvej 13, 2860 Søborg • Tlf. 39 57 33 60
 www.gladsaxe.dk/a-c-kellersvej

DuPont Nutrition Biosciences

Taarnevej 25
 DK-7200 Grindsted
 Tlf. 79 72 56 00
www.food.dupont.com

KARISE EFTERSKOLE www.kariseefterskole.dk

For elever med særlige læringsforudsætninger

KARISEUDDANNELSEN www.kariseuddannelsen.dk

STU - Helhedsorienteret særlig tilrettelagt uddannelse

FORKANTEN www.forkanten.dk

Et inkluderende botilbud

KULTURHUSET LEOPOLD www.kulturhusetleopold.dk

Beskæftigelses tilbud - Socialøkonomisk virksomhed

FLOW

& HELHEDSPÆDAGOGIK

Ideen bag "Karisefonden" er, at de 4 institutioner med udgangspunkt i fælles værdigrundlag vil danne rammen om det pædagogiske arbejde, der leder de unge fra efterskolen gennem den særligt tilrettelagte uddannelse, til et aktivt og ligeværdigt voksenliv.

Institutionernes tætte samarbejde og fælles værdigrundlag sikrer et trygt og sammenhængende flow mellem institutionerne og overgangen fra ung til voksen.

en fælles vej
til voksenlivet

POST

PP DANMARK

Magasinpost SMP
ID-nr. 42104

JEG ER UNG OG HAR
UDVIKLINGSHÆMNING - KAN
DET OVERHOVEDET LADE SIG
GØRE, AT JEG FÅR
EN FORSIKRING?

JEG BOR I ET
BOFÆLLESSKAB, ER DET
SÅ MULIGT AT FÅ EN
FORSIKRING, DER IKKE KOSTER
FOR MEGET?

JEG HAR ET HANDICAP,
SÅ DERFOR ER DER INGEN
FORSIKRINGSSELSKABER, DER
VIL FORSIKRE MIG.

NÅR MAN ER
UDVIKLINGSHANDICAPPET,
SÅ HJÆLPER KOMMUNEN DA
MED EN FORSIKRING,
GØR DEN IKKE?

HVAD KAN DER SKE I
MIT LIV, SOM GØR, AT DET
ER NØDVENDIGT, AT JEG
FÅR EN FORSIKRING?

Forsikring

- er det overhovedet noget for mig?

Er dette tanker, du kan nikke
genkendende til?

Så kunne HANDI Forsikrings-
service være en god mulighed
for at få svar på dine spørgs-
mål om forsikring.

Vi tilbyder forskellige
forsikringsmuligheder til
mennesker med udviklings-
hæmning og andre handicap.

Ring til os og hør nærmere.

CODAN **HANDI**
Forsikringservice

HANDI Forsikringservice

Tlf. 3635 9640

[mandag-torsdag kl. 9-15:30]

Email: handi@lev.dk